

Békés hangulatkeltés

A Szocialista Párt választási lapja is bizonyítja, hogy véget ért a védekezés és hátrálás időszaka. Az MSZP-nek váltania kellett, mert egy politikai párt mégsem hátrálhat ki észrevétel nélkül úgy a társadalomból, hogy mindössze néhány ismert politikust hagyja a küzdőtérén.

Mintha az MSZP csak most döbbsen volna rá saját fontosságára, nélkülözhetetlenségére jövődől politikai életünkben. Ez a felismerés mondatta velünk, hogy az MSZP nélkül nem lesz felemelkedés, de lesz helyette balkanizálás, káosz és leszámolás. Vagy ez utóbbiakat választjuk tehát, vagy az MSZP-t. Liberális demokrácia és jogállam kizárva.

Félőn óvnak attól, hogy a „rombolás részegítő és másnap csömört hozó büvöletébe” essünk. Továbbá nem kívánatos „megbélyegzőnek tekinteni azt, ha valaki energiáit a közösségnek áldozta”. Sajnos az utókor hálátlan, mert nagyon gyorsan elfeledte azt a történelmi korszakot, mikor az elődpárt vezetői és tagságának egy része, egészségre ártalmas körülmények között, éjt nappallá téve dolgozott a társadalomért, úgyszólván éhbéért – miközben az istenadta nép gondtalanul vadászgatott a pártállampárt erdeiben. Persze megtehetette, mert kiemelt javadalmozása mellett a központi újraelosztás egyéb előnyeit is élvezhette...

A Szocialista Párt azonban szakított a múlttal, és a továbbiakban az esélyegyenlőségért küzd. De addig is: kísért a múlt és néha fogva tart. Csak ezzel magyarázhatjuk a következő mondatokat: „Egy képviselő önjelölt büszkén jegyzi meg életrajzában: soha nem volt az MSZMP tagja. Mi ebben az érdem? Még arra sem volt jó?” Tehát minden becsületes, művelt és tehetséges magyar állampolgár az MSZMP tagja volt? Tisztelt Szocialisták! Nem gondolják, hogy ez csak annak az Önök által is joggal elítélt általánosításnak lehet az elmentéje, mely szerint minden volt MSZMP-tag korrupt, karrierista és hazaáruló? Nem túlzás ez így? Milyen jogon becsülik le azokat – köztük kiváló tudósokat, művészeket stb. –, akik családi, erkölcsi vagy politikai okból sosem csatlakoztak Önökhöz, vállalva ennek minden következményét?

A Szocialista Párt szerint azért van veszélyben a békés átmenet, mert felelőtlen elemek szélsőséges nézeteket hangoztatnak, és alaptalanul próbálják megbélyegezni a társadalom egyes csoportjait. Fentiek alapján úgy tűnik – nincsenek egyedül.

Tóth Gy. László

Új név vagy új korszak?

Kérdések a SZOT-kongresszus előtt

Március 2-án kezdi – előreláthatóan háromnapos – munkáját a magyar szakszervezetek XXVI. és a Magyar Szakszervezetek Országos Szövetségének alakuló kongresszusa. A Budapesti Kongresszusi Központban 160 tagszervezet és önálló szervezeti tagozat, valamint a rétegek – fiatalok, nyugdíjasok, nők – körülbelül 1000 küldötjét várják a további 600 meghívott mellett. Vidékről mintegy félezer küldött vesz majd részt a magyar szakszervezeti mozgalomban fordulópontnak ígérkező kongresszus munkájában. Az előkészítő munka záró szakaszában Bálint Attilát, a kongresszus szóvivőjét kérdeztük.

Átalakítás? Átmentés?

– Mi indokolja, hogy a küszöbön álló kongresszuson kimondják a SZOT megszűnését és a Magyar Szakszervezetek Országos Szövetségének megalakulását?

– Már mintegy másfél éve, az 1988. őszén lezajlott iparági, ágazati, szakmai szakszervezetek tanácskozásain, majd az 1988. decemberi országos ér-

tekezleten világosan fogalmazódott meg, hogy tartalmi váltásra van szükség, ehhez pedig megváltozott szakszervezeti keretekre. Az új típusú szakszervezeti munka alapelveinek, szervezeti kereteinek kidolgozására most ért meg az idő. A legfontosabb teendő: minden szakszervezet – alapszervezeti szintől indulva – határozza meg helyét és szerepét az érdekegyeztetési folyamatban és az ebből adódó feladatokat. Ma már teljesen egyértelmű, hogy a 19 ágazati szakszervezetből alakult mintegy 160 szakszervezet, szakosztály és tagozat új típusú országos szervezetet igényel. A tagszervezetek úgy vélik: a tulajdonváltás és a várható gazdaságpolitikai irányok miatt egyre kiszolgáltatottabbá váló dolgozó tömegeknek olyan egységes szakszervezeti mozgalomra van szükségük, amely az érdekegyeztetés országos szintjén képes – a helyzetűl függően – partnerként együttműködni vagy kemény vitába szállni a munkaadókkal és a kormánnyal.

folytatás az 5. oldalon

Búcsú a „Lordok Házától”

(Írásunk a 7. oldalon)

Egyik ok az ipari környezetszennyezés

Pusztulnak az erdők

Még csak az 1987–1988-as adatok állnak a rendelkezésünkre az elemzésekhez, így nehéz megítélni a hazai erdőpusztulás pontos okait – mondotta Holdampf Gyula, a MÉM Erdészeti és Faipari Hivatalának főmunkatársa az MTI érdeklődésére.

A szakemberek az utóbbi tíz évben figyeltek fel a korábbiaknál jóval nagyobb mértékű – az ipari környezetszennyezéssel, illetve a több éves szárazsággal is magyarázható – erdőkárosodásra. Elsősorban a tölgyeknél jelentkezett ez a hatás, de jelentős volt a fenyőknel, az akácnel és a nyárfáknel is. A fapusztulást az állományok mintegy 10 százalékánál tapasztalták az erdészek. A tölgypusztulás elsősorban az északi hegyvidéket sújtja, de már jelentkezett a Dunántúli-középhegységben és az ország más területein is. A nemzetközi adatokozás egyébként néhány országnál az erdőállomány jóval nagyobb százaléku

pusztulását jelzi. Ezek az adatok viszont a megfigyelt területeken a legcsekélyebb mértékű levélszínéződést, levélvesztést is számításba veszik.

A tölgyekre klónösen nagy figyelmet fordítanak a szakemberek, hiszen a hazai, körülbelül 1,7 millió hektáros erdőállomány 23 százalékát adja ez az őshonos, értékes fafaj. Számottevő részt képviselnek – 18, 16 és 10 százalékot – az akácok, a fenyők és a nyárfák is. Kevésbé tapasztaltak pusztulást az erdészek a bükknél, a csernél.

A kiszáradt állományok kitermelése ráfizetéses a gazdaságoknak, hiszen ugyanannyi munkabefektetésért jóval kevesebb pénzt kapnak. Ráadásul a kiszáradt fákat nem értékesíthetik továbbfeldolgozás céljára. Ezért most központi alapról támogatást kapnak ehhez a munkához.

Czakó Sándor felvételén egy kipusztult erdőrésztletet örökített meg a Sió partján.

Tegnap kilencvenszázalékos részvétellel megkezdte munkáját az Országgyűlés

A februári ülészak a csökkentett számú napirend ellenére huszonöt tárgykört tárgyal (Híradásunk az 5. oldalon)

Párizsi tudósítónk jelenti

Fórum

Fórum alakult Párizsban is. Alapítói, a különféle értelmiségi személyek, fölfigyeltek rá nyilván, hogy az utóbbi időben Európa keletivé tett felén különböző fórumok formálódtak: a keleti Németországban, Csehszlovákiában, hol az elnevezést legszívesebben a közbátorság fórumának fordítanám, Magyarországon, hol a Demokrata Fórum foglal magába harmadik utat kereső populistákat is meg liberálisokat is. Ezek a sokszínű politikai csoportosulások adták az ötletet a francia szemleli élet több közismert szereplőjének, hogy valami hasonlót itt is létrehozzon. Az alapítók között ott találjuk például Claude Lefort filozófust, aki a parancsuralomról, a demokráciáról, Machiavelliről s más fontos politikai kérdésekről írt fontos könyveket. Julia Kristevát, aki nyelv- és irodalomtudósként szerzett magának tekintélyt, s értekezett, egyebek közt, a századvég, a múlt századvég költői nyelvnek forradalmáról, nemrégiben pedig a melankóliáról.

Demokratikus Fórum – ez a neve az új párizsi értelmiségi klubnak. Még január utolsó hétfőjén jelentették be

megalakulását, s azt is, hogy ezentúl havonta, minden hónap első keddi napján találkoznak majd, megvitatni a zajló eseményeket, felőlük eszmét cserélni.

Egyik kezdeményezője Harlem Désir, a faji előítéletek ellen küzdő SOS-Racisme vezetője. Mellette, a kezdeményező politikus mellett néhány olyan írástudó tájékoztatta a sajtót az eseményről, ki szerzőként s még inkább közszereplőként szívesen lépett mindig is a nyilvánosság elé. Mint a tegnapi új-filozófus, Bernard Henri-Lévy. Ő Marx Károly egyik nevezetes mondatát alakította át programbeszédéhez: túl hosszú ideig szerettük volna átalakítani a világot, mondta, most itt az ideje, hogy megmagyarazzuk. Miután a párizsi szalonok író-bölcselelő szerkesztő egyénisége Marxot így a fejről a talpára állította a sajtó előtt, nem tehetett mást, mint hogy elkönyvelte magának francia zsumnaliszta pályatársaink gunyoros megjegyzéseit. Foszló fogalmakon, tántorogva inálnak a történelem vonatának utolsó kocsija után, írta a reggeli lap, ám az a vonat egy állomással mindíg előttük

van. Az esti lap költői kevésbé volt talán, viszont még élesebben élcelődött.

Történt ugyanis, hogy épp az itteni Fórum-alapítással egy időben fölfedező utat szervezett az egyik utazási iroda a kelet-európai országokba. Bejárták a résztvevők Prágát, Berlint, Varsót, Moszkvát, Bukarestet, Budapestet, be is számoltak élményeikről többfelé: a Monde-ban, a Nouvel Observateur-ban, az Actuel-ben.

Budapestről följegyezte például a tudósító, hogy az utasok „elbűvölő magyarok” társaságában költötték el vacsorájukat a Hungaria Kávéházban. A párizsi esti lap szarkasztikus megjegyzése erre a túrára célzott. Szerinte az Új Fórum két meditációs összejövetel között tarthatna egy tanácskozást a keletnémet titkosrendőrség, a Stasi valamelyik épületében arról, hogy miként küzdöttek a francia entellektüelek a parancsuralom ellen az elmúlt évtizedekben. Így a Monde glosszáírójának gunyoros javaslata. Háttérre ennek annyi, hogy az értelmiség szellemi divatokat kreáló átlagában jónéhányan csak tíz-tízegyhány éve és Szolcsenyicin olvastán ébredtek rá fokként arra, amit a katolikus Mauriac vagy a független-baloldali Albert Camus már a negyvenes-ötvenes években elmondott a kelet-európai diktatúrák természetéről. Mutatja ez is, hogy a rendetlen és bálványromboló keleti értelmiség felforgató hatást tud kifejteni.

Mutatja továbbá, hogy az értelmiségi csoportoknak miként is alakul szerepük és sajtójuk. Párizsban is színre lépett egy Fórum. Elegyes összetételben, de már meglévő fórumok mellé. Tehát olyannyira eltérően az ihlető mintáktól Európa keletivé tett felében. Tartsuk azért számon, hogy efféle kluboknak, csoportoknak mily erős a formáló szerepük. A Saint-Simon alapítvány például a szóbeszéd szerint számos nagy politikai döntésnek bölcsője. Mint valami klubban, a gazdasági élet képviselői szoktak ott találkozni a társadalomtudomány jelesei-vel (csak néhány nevet idézve: Francois Furet történésszel, Pierre Nora kiadó-szerkesztő-történésszel, Pierre Rosanvallon liberalizmuskutatóval s másokkal). A Saint-Simon alapítvány nem szokott sajtótájékoztatót tartani. A párizsi Demokratikus Fórum megtartotta az elsőt. Mint előbb idéztem, bejelentették, hogy ezentúl nem kívánják mindenáron megváltoztatni a világot. Beérnek azzal, hogy értik és megmagyarazzák – különös tekintettel a meghökkentő Közép- és Kelet-Európára, meg arra, ami ott történik és történni szeretne.

(Elhangzott a Szabad Európa Rádió Periszkóp – Világmetró c. műsorában.)

Zirkuli Péter

A VILÁG HÍREI

– A Szovjetunió elégedett Václav Havel csehszlovák államfő moszkvai látogatásának eredményével – hangsúlyozta Gennagyij Geraszimov szovjet külügyi szóvivő keddi moszkvai sajtóértekezletén. A tárgyalások fontos eredménynek nevezte a szóvivő a két ország viszonyáról aláírt közös nyilatkozatot, amely lehetővé teszi, hogy túllépjének a kapcsolatokban felgyülemlett negatív elemeken. A közös nyilatkozat új fejezetet nyit a kétoldalú kapcsolatok terén – hangsúlyozta Gennagyij Geraszimov.

– Felüggesztették a Munkács melletti radarállomás építési munkálatait – adta hírrül keddi számában az Izvesztyija. A kárpátaljai lakosok panaszainak, aggodalmainak kivizsgálására szakértői különbizottság alakult Jevgenyij Velihov akadémikus vezetésével. A szovjet honvédelmi miniszter utasítást adott a rakétatámadást előrejelző radarállomás építésének szüneteltetésére, mindaddig, amíg a bizottság nem tisztázza az objektum környezeti hatásait.

– A Szovjetunió tiszteletben tartja az Ellenzéki Nemzeti Szövetség győzelmét eredményező nicaraguai választások végeredményét – derül ki az első hivatalos szovjet megnyilatkozásokból. A választások során a nicaraguai népek lehetősége volt akarataik szabad kinyilvánítására, így nincs alap az ellenzék győzelmének kétségbe vonására – hangsúlyozta Jurij Pavlov, a szovjet külügyminisztérium latin-amerikai osztályának vezetője a szovjet hírtűgynökségnek adott nyilatkozatában. A szovjet diplomata kijelentette: a legfőbb, hogy a választások szabad és demokratikus légkörben zajlottak.

– Krzysztof Skubiszewski lengyel és Mose Arensz izraeli külügyminiszter Tadeusz Mazowiecki lengyel kormányfő jelenlétében kedden Varsóban aláírta a lengyel-izraeli diplomáciai kapcsolatok újrafelveteléről szóló megállapodást. A diplomáciai kapcsolatok a két ország között 1967 júniusában, az arab-izraeli háború nyomán lengyel döntésre szakadtak meg.

– Szófiában megnyílt keddi délelőtt a Bolgár Földműves Népi Szövetség (BFNSZ) XXXVI. kongresszusa, amely az első rendkívüli kongresszus a nagy múltú párt kilencvenéves történetében. A kongresszusra előkészített okmányok szerint a párt a tulajdonformák közül a magántulajdont tekinti elsődlegesnek. A BFNSZ a földet vissza kívánja adni azoknak, aki arra igényt tartanak. A gazdasági válságból való kijutást a leginkább tönkretett mezőgazdaság rendbehozatalával akarja elkezdni.

– Téves Helmut Kohl kancellár álláspontja, hogy a határok kérdésében csak az egyesült Németország dönthet – jelentette ki kedden a nyugat-berlini polgármester. Walter Momper Washingtonban bírálta Kohlt azért, mert a hét végén – George Bush elnökkel folytatott tárgyalásai után – nem minősítette véglegesnek a lengyel-német határt. A szociáldemokrata polgármester szerint Kohl régi keletű nézete nem állja meg a helyét.

– Hun Sen kambodzsai miniszterelnök kedden elutasította azt a tervet, hogy országga átmenetileg ENSZ-kormányzás alá kerüljön. A második napja Djakartában folyó nem hivatalos nemzetközi Kambodzsa-találkozón a kormányfő azt hangoztatta, hogy a kambodzsai kérdés politikai megol-

dása nem a jelenleg egymástól függetlenül létező két kormány feloszlásától, illetve egy átmeneti kormányzás létrejöttétől függ. Sokkal nagyobb jelentősége van annak, mondta, hogy általános, szabad és tisztá választásokat biztosítsanak a délkelet-ázsiai ország számára.

– Kaifu Tosikit ismét miniszterelnökké választották kedden a japán parlament két házában. A parlament alsóházában (ahol a februári általános választások eredményeként a kormányzó Liberális Demokrata Párt az 512 mandátumból 285 birtokosa) Kaifu Tosiki 286 szavazatot kapott. Legfőbb ellenfelét, Doi Takakot, a Szocialista Párt elnököt 146-an szerették volna a miniszterelnöki bársonyszékbe juttatni. Ezt követően a 252 tagú felsőház is Kaifu Tosikit választotta meg kormányfőnek, 111 szavazattal. Doi Takako 91 szavazatot kapott.

– Nguyen Van Linh vietnami pártfőtitkár szerint nem szabad megengedni, hogy Vietnamban politikai zavargások kezdődjenek, mivel azok teret nyitnának külföldi felforgató kísérletek előtt. A politikus vezető beosztású tisztviselő előtt Ho Si Minh-városban tartott beszédében úgy vélekedett, hogy a gazdasági megújulás első eredményei még bizonytalanok, de a megújítási törekvéseket gazdasági és politikai téren egyaránt végig kell vinni.

– A Fülöp-szigetek hatóságok kedden letartóztatták Juan Ponce Enrile volt védelmi minisztert, akinek a vád szerint szerepe volt a Corazon Aquino elnök ellen tavaly decemberben kitört lázadásban. Az egykori minisztert a szenátus épületéből vezették el a rendőrök.

Lázadás a Sztorozsevoj hadihajón

Tizenöt évvel ezelőtt, 1975 novemberében valóban lázadás tört ki a rigai kikötőben a Sztorozsevoj hadihajón – erről számolt be keddi számában az Izvesztyija. A tekintélyes szovjet lap amerikai elemzések alapján ismertette az esetet, s közölte Alekszandr Boriszkin vezérőrnagy, a KGB katonai ügyészének kommentárját. A szovjet sajtóban először kapott nyilvánosságot a szovjet haditengerészek lázadása. A tábormok megerősítette, hogy a lázadást Valerij Szablin, a tenger-alattjáró-elhárító hadihajó parancsnokhelyettese szervezte. Lefogatta a parancsnokot, a tisztek többségét, s a legénység megtévesztésével átvette a hatalmat a hajón. A rádió továbbított figyelmeztetések ellenére a Sztorozsevoj kifutott a Balti-tengerre, elhagyta a szovjet parti vizeket, s csak ötven mérföldre volt a svéd vizektől, amikor sikerült megállítani. Az akciónál bevetették a szovjet légierőt, fegyvert használtak, de az már nem felel meg a valóságnak, hogy magát a hajót bombázták, kizárólag figyelmeztető bombavetések történtek a Sztorozsevoj haladásának irányában – közölte Boriszkin. A katonai ügyész beszámolója szerint a lázadó Szablint árulásért halálra ítélték és kivégezték, bűntársa, a büntetett előleletű A. Sein matróz nyolc év börtönbüntetést kapott.

A képviselői szó becsülete

Megjegyzések egy interjúhoz

Egyetemi munkám miatt több hónapja vagyok Franciaországban. Egy gazdag történelmi ország fejlett demokráciájának hétköznapiiból sokat lehet tanulni. Egyebek között a politikusi szó súlyáról, a képviselői felelősségről; hatalmi és erkölcsi értelemben egyaránt. Megfigyelhettem, milyen körültekintéssel fogalmaznak a nyilvánosság előtt – valóban profi – politikusok, így a képviselők; legyen szó nemzetük, szűkebb környezetük, vagy éppen saját személyük kisebb-nagyobb ügyeiről. Tudják, hogy választották őket, és minden közéleti megnyilvánulásukkal (néha még a magánéletével is) elszámolással tartoznak azoknak, akiknek bizalmát élvezik. Sőt, szélesebben: az egész közvélemény előtt felelősek szavaikért és tetteikért. Egy demokratikus országban képviselőnek lenni rang, és igen nagy felelősség egyben. Sokféle értelemben kell előzőleg a tükörbe néznie annak, aki ezt a hivatást vállalni akarja.

Tamás Gáspár Miklós, frissen megválasztott V. kerületi képviselő interjút adott a Le Figaro című francia lapnak (Dátum: 1990. január 18. 4. o.; a beszélgetés teljes eredeti szövegét mellékelve itt közöljük.) A beszélgetés címe és alcíme felcsigázó: egyszerre ígéri a magyarországi ellenzék és az erdélyi magyarság helyzetének felvillantását. (Teljesebb kifejtésről egy ilyen keretben nyilván nem lehet szó.) A családás enyhe kifejezés arra, amit e szöveg végigolvastán érezhetünk. Először is egy rövid romániai történelmi leckét kap az olvasó, amit a megkérdezett közlése alapján foglal össze az újságíró: „Ma szívesen húzzák alá a Román Kommunista Párt háború utáni gyengeségét (15 000 tag), de elfeledkeznek az erdélyi „testvérpártiról”, a Magyar Népi Szövetségről, amelynek 600 000 tagja volt. A magyar származású erdélyieknek így döntő szerepük volt a kommunizmus romániai bevezetésében. Csak húsz évvel később történt meg, hogy a Román Kommunista Párt, Ceausescu heves nacionalizmusától vezetve, megszabadult internacionalizmus-gyanús erdélyi magyar elemektől.”

Ennek a szövegnek nem lehet más „olvasata”, mint az, hogy 600 000 magyar kommunista (aki mellett eltörpül a kevésszámú – 15 000 – román elvtárs) volt lényegében a romániai kommunizmus létrehozója. Ez a megállapítás otthon is megdöbbentett volna, de itt különösen elképeszt. A romániai forradalom első napjaitól más se hallható a francia médiákban, mint az, hogy – a közel négy milliárd RKP-tag ellenére – a románok természetüknél fogva nem kommunisták, rájuk erőltették ezt az idegen rendszert. Egyebhangzóan állítja ezt – kitűnő franciasággal, és szemlátomást teljes átléssel – a párizsi román emigráns, a moldvai pápa és a tíz napja még párttag bukaresti miniszterelnök. Ha ők nem akarták, hát kitette ezt az erőszakot velük? Valószínűleg rossz beidegzettségéből „a bolsevik bajonettek” kifejezést keresem, de ennek nyoma sincs a szövegben. Az interjú olvasója más választ kap: mindez döntően 600 000 „magyar származású erdélyi” műve volt. Ezt a történelmi tényt egy kommunista családi háttérű, erdélyi magyar ellenzékítő tudja meg az újságíró, és adja tovább az egyik leg-

olvasottabb párizsi lapban. Francia nyelvterületen, ahol egy szerencsétlenül kialakult (kialakított) magyarságtorzkép kiigazításában még oly sok honfitársunknak lesz teendője. Ezután egyéni életút-ismertetés következik: majd ismét „közéletivé” válik a beszélgetés. Hallgassuk a nyilatkozót: „A teljes liberalizmus híve vagyok. Szellemi lényem tagadja a jakobinizmust. Az SZDSZ girondista párt, az MDF (az ország jelenleg első ellenzéki pártja) jakobinus. Először a történelemben a girondistáknak kell nyerniük.”

Tehát az MDF jakobinus. Arra a mozgalomra kerül rá – a Figaro hasábjain ugyancsak becsémrlésszámba menő – jelző, amely léte első pillanatától követeli az önkormányzatok sokféleségét, mindenekelőtt a helyi területi autonómiát, a vidék emancipációját a torzult budapesti központosítottsággal szemben. Gondolom, egy tájékozott magyar girondistának erről tudnia kellene – vagy legalábbis nem illene hallgatni róla. De teljesen nyilvánvaló: Tamás Gáspár nem a francia forradalom vitáin kíván elmélkedni, hanem a mai magyar valóságban próbálja elhelyezni az SZDSZ fő politikai ellenfelét (ellenségét?). Valószínűleg némi naivitással, de keresem interjújában az MSZMP vagy valamelyik utódpartja nevét. Nyomat sem lelem. Tamás Gáspár – kemény ellenzékiként – egy árva szót sem veszteget a kormányzó párt bírálatára; hallgat az MSZMP, MSZP stb. feletti esetleges SZDSZ győzelmi tervekről is.

Póré egyszerűségében – de legalább őszintén – jelenik itt meg az a stratégia, amelynek meglétét egy ideje már néhány jeltől sejtettük. Miniket kell legyőzni, ez itt a lényeg! És ami itt – hadd tegyem hozzá – nemcsak az MDF. Általában a nemzeti centrum pártjait jelenti: kereszténydemokrata, néppárti és kigazda barátainkat ideértve. Az V. kerületi választás eredményeinek értékelése következik. „Gáspár pártja képeken tulajdonítja azt a sikert, amellyel a szavazatok 55 százalékát megszerezte.” „A politikailag tudatos választók tudják, hogy mi vagyunk az igazi ellenzék, mert mindig is mi voltunk azok. Az emberek valódi kapitalizmust akarnak. Magyarország az egyetlen ország Európában, ahol a kórházak teljes privatizálásának ötlete népszerű.”

Hagyjuk az utolsó két mondat politikai helyzetelemzésének – bevallom igen csábító – minősítését. A bevezető két megállapítás ennél lényegesebb. Tamás Gáspár az SZDSZ vonzó arculatának tulajdonítja kizárólag megválasztását. Legjobb tudomásom szerint, saját pártján kívül még három szervezet támogatta őt, közös jelöltként. Nem akarok fogadtalan prókátorok lenni, de valószínűleg e szervezetek tagjai felteszik a kérdést, ha az interjú kezükbe kerül: Hát a mi „képünk” ebben az egészben hol marad? Vagy ez az interjú előre jelzi a jövőbeni

SZDSZ-jelöltek támogató többi párt sorsát? „A már megtette kötelességét...” És a másik kinyilatkoztatás: „mi vagyunk az igazi ellenzék”. Naf-talin-illatú SZDSZ-tétel, mondhatnánk. Igaz, de íme a példa rá, hogy nemzetközi méretekben, változatlan erővel terjesztik kiötlői az Ellenzéki Kerekasztalban képviselt valamennyi más párt rovására.

Akinek van poénérzéke, a csattanót a végére hagyja. Ebben az interjúban is így van. Az újságíró azt kérdezi, hogy a személyes életút (az erdélyi háttér) nem játszott-e szerepet a választási eredményben. Tamás Gáspár „szerényen mosolyogva elismeri”: „Igaz, hogy a hazafias hullám nagyon hasznos volt számomra. (Igy!) Egy évtizeden át a kormány hallgatott az erdélyi magyarok helyzetéről. Egyedül én emeltem hangosan szót Budapesten. Ma is én vagyok az egyetlen az ellenzékben, aki számára a határok kérdése nem tabu.”

Az első gondolat ilyesfajta megfogalmazása ízlés dolga. Én megalázónak érezném választóim, a magyar nemzet, bármely nép őszinte érzésének ilyen „haszonelvű” kezelését. A második mondat nyilvánvalóan tévedés: nem tíz, hanem negyven év bűnről van szó. Hozzátevé – mert a tisztesség ezt is megkívánja – az utóbbi egy-két évben (nem utolsó sorban a független szervezetek nyomására) ez a kormány már nem „hallgat”.

„Egyedül én emeltem hangosan szót Budapesten.” (A teljesség kedvéért idézem a használt vociferer szó magyar szótári megfelelőit: „ordítózik, rikácsol, szitkozódik”. Ugye, Ön is megdöbben, kedves olvasótárs? Az SZDSZ parlamenti képviselője egyszerűen otromba valótlanúságot állít. Vagy ne tudna Illyés Gyuláról, és a „dörömbölni kell” nem tagnap születtett parancsáról? Más neves írók, történészek, művészek, újságírók szakmai és erkölcsi kiállításáról? Ne tudna az MDF féllilegalitásban tartott, de mégis nagy hatású nemzetiségi fórumáról, magyar és angol nyelvű erdélyi jelentéséről (amelynek egyébként egyik lektora ő volt 1988 elején)? Ne tudna az egyházak, a Márton Áron Társaság, a Bethlen Alapítvány, az Erdélyi Szövetség, a Bajcsy-Zsilinszky Társaság – és még hosszan folytathat-

nám a szervezetek sorát – tiltakozó, segítő megnyilvánulásairól? Az SZDSZ vezetői között például magam is ismerek tiszteletre méltó személyeket, akiknek ha ezirányú tevékenységét Tamás Gáspár megismerte volna, esetleg oldhatta volna magányos szorongását. Vagy egyedül érezte magát a százezres tömegben, a magyar ellenzék egyik legragyogóbb közös demonstrációján, az 1988 júliusi erdélyi tüntetésen? Esetleg mi voltunk érzécsalódás áldozata? Lehet, hogy Tamás Gáspár egyedül vonult el tömött sorokban Árpád szobrától Ceausescu nagykövetségéig?

Nem folytatom, ez az állítás éppannyira képtelenül valótlán, mint amennyire az a következő záró mondat is: „Ma is én vagyok az egyetlen az ellenzékben, aki számára a határok kérdése nem tabu.” A határokkal kapcsolatos sokféle hazai véleményt ismerve, egyszerűen csak annyit kívánok itt leszögezni: nem Tamás Gáspár az egyetlen ilyen személy. A figyelemre méltó (új) elem esetében az, hogy már ő is magáévá tette ezt a véleményt. Ehhez természetesen joga van, de külön babér nem jár érte.

Ezek után a gond már csupán az, hogy Tamás Gáspár Miklós is az SZDSZ hivatalos szóvivője és Rajk László is az. Rajk néhány hete pártja küldötteként, de a jövőre demokratikus magyar kormány nevében (!) jelentette ki a bukaresti televízióban, hogy a következő budapesti kormány is tiszteletben fogja tartani a jelenlegi határokat.

Ezek után a magyar választók okkal lehetnek kíváncsiak: melyik szóvivő nyilatkozata tekintendő mérvadó SZDSZ-álláspontnak? Hangsúlyozom: pártálláspontnak. (A magyar kormány megalakítása és a kormánypolitika meghatározása nem SZDSZ-szóvivői feladat.)

Sok érintett szervezet és magánszemély, nem beszélve az V. kerületi választókról, lehet kíváncsi arra is, hogy Tamás Gáspár vállalja-e az itt idézett nyilatkozatot, vagy esetleg egy újabb újságírói félreértés-félremagyarázás áldozata, mint az a kínos Le Monde-beli nyilatkozata alkalmával történt, amelyről az MDF egy 1988 tavaszi fórumán nyilvánosan elhatárolta magát. (Azóta egy újabb „félreértésre” okot adott külföldi nyilatkozatát közölte magyarul is a Hittel.)

Hogyan állunk mindezzel? Tamás Gáspár Miklós „csak” felelőtlenül, megalapozatlanul nyilatkozik, vagy tudatosan állít valótlan személyes, illetve pártcéljai érdekében?

Joó Rudolf

Jékely Zoltán

A marosszentimrei templomban

Fejünkre por hull, régi vakolat,
így énekeljük a drága Siont;
egér futkározik a pad alatt
s odvából egy-egy vén kukik
kíront.

Tízzen vagyunk: ez a gyülekezet,
a tizenegyedik maga a pap,
de énekelünk mi százak helyett,
hogy hull belé a por s a vakolat,
a hiúban a denevér riad

s egy-egy szuvas gerenda
meglazul:
tizenegyedikünk az árva pap,
tizenkettedikünk maga az Úr.
Így énekelünk mi, pár

megmaradt
– azt bünteti, akit szeret az Úr –,
s velünk dalolnak a padló alatt,
kiket kiűrt az idő gazul.

(Megjelent a Magyarok februári számában)

Nem az átfestő a hibás

Hogy dr. Vass Csaba milyen minőségben jelent meg a Magyar Televízió kettős csatornája Napzárta műsorában, mint az MSZP elnökségének tagja, szociológusként, avagy pártja egyik vezető személyiségének – akár fogadott, akár fogadatlan prókátorként, talán a Nyilvánosság Klub vélt alapítótagjaként, az pontosan nemigen derült ki abból a napzárta-ból, amelyben fellépett.

A vád, amellyel illette Baló Györgyöt, sőt a Magyar Televíziót, nem akármilyen. Körülbelül így hangzik: Egpárti akarat határozza meg a politikai programok mondanivalóját, a Szabad Demokraták Szövetségének akarata. Ezt kinyilatkoztatta már egyik központi napilapunkban is, ennek folytatásaként hívta ki vitára a TV 2 főszerkesztőjét Vass Csaba. Mondta, mondta érveit, lassan már fárasztóan és fáradtan sorolta „bizonyítékait”. Készített vagy inkább készítették neki kimutatásokat, hogy íme a Napzárta-ban a Szabad Demokraták milyen elsőprő főlényvel szerepeltek. Mondta: olyan főlénytudattal, hogy szinte szármalmas volt. Eppen a Magyar Televízió Politikai programját determinálná az SZDSZ? Hát bevallom, a mai világban sok meglepő dologgal találkozom, ám ilyenekkel legalábbis még eddig nem sikerült. Mert az SZDSZ vezéralakjai

valóban sokszor megszólaltak egyrészt szakértői minőségben, másrészt pedig az ügyvivői testület tagjaiként. A Magyar Demokrata Fórumot a legtöbb esetben az elnök képviselte, így hát az arány illetően formában való feltüntetése, érzékeltetése enyhén szólva a hamisság látszatát keltette. Amely egyébként a választási kampányban éppenséggel nem tehet sok jót a Magyar Szocialista Párt képviselői jelöltjének, sőt magának a pártnak sem. Felpanaszolta Vass Csaba, hogy amíg Balázs Péter, Budapest V. kerületi képviselőjelölt nem kapott szót a televízió Ablak című adásában –, ugyan nem pártpolitikai, hanem más jellegű témában – addig Tamás Gáspár Miklós ugyanaz nap este hosszasan elemezhetette a TV 2 adásában s Securitate módszereit. Vajon miért nem Vass Csabát, e zöld, sok jegyzettel feltűzött szociológust kérték fel rá? Tűnődöm, s máris itt a válasz: feltehetően azért, mert ezt a témát könyvből nem lehet igazán megtanulni. Csak átélni, túlélni lehet borzalmait. Tamás Gáspár Miklós pedig ilyen minőségben szólalt

meg. Átéltként, túlélőként – szakértőként. Csurka István drámáját sem mint MDF-es szerzőjét, hanem mint kiváló művet mutatta be a Magyar Televízió.

Vitray Tamás türelme határtalan és imponáló, Baló György önuralma, intelligenciája visszafogottsága sokatmondó volt. Korrekt módon nem élt vissza a házigazda s egyéb szakmai előnyeivel. Még akkor sem, amikor – rágyújtotta – a jupiterlámpát Vass Csabára, hogy nem ő vagyis nem a Népfrontosok –, mert Vass Csaba akkor még ilyen színekben indult – hanem éppen az újságírók alapították meg a még vészterhes kádári időkben a Nyilvánosság Klubot. Hogy egyik kimutatásából hiányzik például Csengey Dénes neve, aki többször, sőt emlékezetesen szerepelt a Napzárta adásaiban. Abba a vitába nem volt hajlandó belebocsátkozni a szociológus, hogy a televízió egész programját képviseli Baló György, vádjait inkább a Napzárta exponálta.

Az MSZP elnökségének a tagja azal vádolta Tölgyessy Pétert, hogy még az MSZP–MSZMP emlékezetes, sőt történelmi kongresszusa közepén azt hangoztatta, csak a táblát festik át!

Nos, éppen e sorok írójának nyilatkozta ezeket a gondolatokat a Dátumban Tölgyessy Péter. Megjegyezve, hogy egy valamire való európai párt a kongresszusára meghívja az ellenzékét is. Nos hát ezt az SZDSZ-szel nem tették meg. Hát ez az az ominózus nyilatkozat, amely Vass Csaba szerint meghatározta a tv politikai adásainak arculatát méghozzá jó időre. Am ha belegondolunk, vajon nem e fenti gondolatokat igazolja, hogy Vass Csaba a Magyar Szocialista Párt elnökségének tagjaként valótlanságokat állít az ország nagy nyilvánossága előtt? Semmiféle egyébként elsőprő erejű ellenérvet figyelembe nem véve. E tragikomikus programban viszont az MSZP jól felfogott érdekeivel szemben éppen az SZDSZ-nek csinált meglehetősen nagy hírverést. Noha ellentétben Vass állításával, a Szabad Demokraták ez ügyben nincsenek túl jól eleresztve a televízióban, ám erre aligha lehetne rászoruló. Ami pedig az átfestést illeti, a mellékelt példák igazolják, nem a legjobban sikerült. A hiba nem az átfestésben található.

Kár lenne, ha akár az MDF, akár az SZDSZ – e meglehetősen sajátos TV-szereplés hatására – méginkább szembe kerülne egymással. A leírtakat ne tekintse senki provokációnak...

M. Szabó Imre

Beesempészelt tájékoztatás...

A magyar rádióhallgatók sok éve kérik leveleikben a Tisztelt Magyar Rádiót: változtasson külföldre sugárzott műsorainak rendjén, amely még a régi rendszer ideológiáján és propaganda törekvésein alapult. Mi mással lehetne ugyanis magyarítani a konok kinttartást a napi sok órák és költséges olasz, török és spanyol nyelvű adások mellett. Ugyanakkor a rádió mereven elzárkózott szomszédaink tájékoztatása elől, a kölcsönös „be nem avatkozás” hiteltelen, szemforgató elvét követte, s ezzel a tömegtájékoztatás elemi erkölcsi szabályait is megsértette.

Úgy tűnik azonban, hogy valami megmozdult a Magyar Rádiónál is, egyelőre „fal mellett”, szinte titokban, mert az örvendetes „újításról” sem a Rádió és Televízió Újság, sem az TVR Hét nem tájékoztatott. Információink a Népszabadság Hullámhossz című család mellékletétől származnak. Eszerint a Magyar Rádió február 26-tól orosz, szlovák, szerbhorvát és román nyelven a 49 méteres rövidhullámon (6110 KHz) napi 1–1 alkalommal az alábbi műsorrend szerint „kísérleti” adásokat sugároz:

Időpont	Az adás nyelve
5.00–5.15	román
5.15–5.30	orosz
6.00–6.15	szlovák
6.15–6.30	szerbhorvát
18.00–18.15	román
18.15–18.30	orosz
19.30–19.45	szlovák
19.45–20.00	szerbhorvát

„A műsorok elsősorban MAGYARORSZÁGRÓL IGYEKEZNEK HI-TELESEN tájékoztatni hírekkel, tudósításokkal, kommentárokkal, sajtószemlével. Részletes tájékoztatást kívánunk a hazai nemzetiségek életéről és természetesen az adott országokkal kapcsolatos közös eseményekről. Elsődrendű cél, hogy a rádió a maga saját eszközeivel a megismerést, a megértést, a kapcsolatok építését szolgálja, a közös történelmi, kulturális hagyományok és a Duna-völgyi népek sorsközösségének ténye alapján.” – olvashatjuk a mellékletben.

Más. A Dátum 1989 nyarán kezdte el a Szabad Európa Rádió hullámsávjainak és műsorának rendszeres közlését, s mivel elsőként tette, az elhatározás baráti és ellenséges körökben egyaránt feltűnést keltett.

A TVR Hét 10. száma a World Radio TV Handbook 1989. évi kiadása alapján a Külföldi magyar adások címmel öt állomás (Amerika Hangja, Kanada, Köln, London és Moszkva) adásidejét és hullámhosszát közli. Kezdetnek ez is valami, de vagy másfél tucat, nálunk is fogható magyar adás hiányzik a felsorolásból, többek között Tirana, Peking, Róma, a Vatikán, Jeruzsálem, Ankara, Pozsony, Temesvár, Kolozsvár, Bukarest, a Radio Jugoszlavija stb. magyar nyelvű adá-

sainak adatai. A hét végén az URH-sávban az Osztrák Rádió is szól a magyarokhoz... Ezek után az már szépséghibának tűnik: a hullámhosszakat nem kilohertzben adja meg a közlés, Amerika Hangja, London és Moszkva hullámhosszai erősen hiányosak, Kanada a jelzetnél egy órával később kezdi műsorát, a kölni rádió magyar nyelvű adását nem a Deutsche Welle, hanem a Deutschlandfunk sugározza – több mint egy évtizede – s ennek naponta 23 órakor is van egy félórás magyar nyelvű adása...

Ha nehezen is, de oldódni látszik a tömegtájékoztatás görccse...

Pécs, 1990. február 24.

Vuics Tibor

A szervezéshez érzék kell

Azt mondják, a németeknek kitűnő érzékük van a szervezéshez. Lehet, de a közhiedelemmel ellentétben belőlünk magyarokból sem hiányzik egészen. Legalábbis akkor, ha sorbanállások megszervezéséről van szó.

Volt erre egy-két példa az utóbbi években. A világútlevel bevezetések például, amikor gyönyörű hosszú sorokat láthattunk mindaddig, amíg valami anarchistának eszébe nem jutott, hogy a kerületi rendőrkapitányságokon kívül másutt is fogadni lehet a passzusért jöveket. Aztán ott volt a devizaárúsítás: micsoda pompás sorok fejlődtek ki az IBUSZ-irodánál, amíg nem jött megint valaki azzal a gyarló ötlettel, hogy netán más vállalatoknál is lehetővé tehetnék a valutavásárlást. Pompás tülekedéseket sikerült szervezni a BC-számlák kapcsán is, de hiába, mára már ez is jobbadán a múlté, hiszen már nemcsak az OTP-nél lehet vezetni ilyen számlákat.

A szervezősenik legújabb elmés húzása némi vigaszt jelenthet a sorállások kedvelőinek. A lakbérémeléssel összefüggésben folyósítható lakbértámogatás a nyugdíj-

sok jelentős tömegeit sorakoztatja most fel – ha nem is a rendszer mögé, de a helyi tanácsok székházai elé. A támogatást ugyanis kérelmezni kell, automatikusan nem utalják ki. Így biztosítható, hogy a kiutalt pénzeket nem fogják tömegesen visszaküldeni azok, akik – és ezek száma igazán nem csekély – a lakbérémelés után sem tudják mire költeni (előbb) a nyugdíjukat. A támogatásban csak az a néhány százezer nyugdíjas részesül majd tehát, akit akár rendhagyó esetnek is tekinthetünk. Annál is inkább, mert egy-két órai várakozás után hihetőleg valóban elhagyják majd a rendet, amibe a kezdeti türelem sorakoztatja őket.

Igaz persze az is, hogy a kérvényezés más okból is szükséges: a nyugdíjasnak közölnie kell, mennyi a lakbéré. Végére is a nyugdíjfolyósító igazgatóság nem tudhatja ezt. Volna ugyan mód arra is, hogy az IKV közölje ezt vele, sőt végső esetben maga a fél, az érintett nyugdíjas is megírhatná postán. De akkor hol maradna a sorállás?

Jobb ez így, tessék elhinni.

(ravasz)

Az Egyház és a Ház

A nemzetiségek parlamenti képviselőinek vitája során több képviselő felvetette az egyházak is küldhessenek képviselőt a parlamentbe. Az üléselőre jelen lévő lelkészt, Roszik Gábert ennek kapcsán arról kérdeztük, miként tudja összeegyeztetni hivatását a parlamenti munkával.

– Az egyházközségem támogat a parlamenti munkámban. Most annak a kérdésnek az eldöntése áll előttem, hogy újjáválasztásom esetén főállású képviselő legyek-e. Konzultáltam püspökömmel és híveimmel. Úgy döntöttem, hogy megválasztásom esetén fizetés nélkül, időmhöz mérten végzek lelkészi szolgálatot. Hogy teljes lelkészi munka folyhassék, segédlelkész kerül a gyülekezetbe.

– Az Ön álláspontja nem egyezik az egyházi vezetésével a parlamenti képviselő kérdésében.

– Az álláspontom az, hogy nem szükséges az egyházak testületi képviselője a parlamentben. Ez sok szempontból nem is lenne megoldható. Nem tudom elfogadni, hogy az egyházak saját elképzeléseik szerint delegáljanak képviselőket. A hasonló konstrukciók korábban sem váltak be.

– Az Ön álláspontja ellentétben van az egyházi vezetéssel. Nem fog ez konfliktushoz vezetni az egyházak vezetői és Ön között?

– Nem. Az egyházba is kezd betörni a demokrácia, ha egy lelkésznek más a véleménye, mint a hivatalos vezetésnek, akkor ma már nem lehet ebből baj.

Csík

Teljes üzem a Házban

336 képviselő jelent meg az országgyűlés februári ülésének nyitónapján. A 90 százalékos jelenlét annak köszönhető, hogy a legutóbbi ülésen többször határozatképtelenné vált a Ház. Így Fodor István, az Országgyűlés megbízott elnöke minden képviselőhöz levélben fordult, hogy rávegye őket a megjelenésre. Úgy tűnik az elnöki ejnye-bejnye hatásos volt annak ellenére, hogy ismét önmérsztő munkára sarkallja a napirend a honatyákat. Eredetileg 30 napirendi pont került volna megtárgyalásra, ám végül ezt sikerült 25-re zsugorítani. A honatyák ennek ellenére attól félnek, nem lesz elegendő idő ezen a héten vala-

mennyi pont megtárgyalásához, s az ülés a jövő héten is folytatódni fog, meglehetősen, sőt hat napra húzódik el.

Az első napon a legnagyobb vihart az ismét előrágatott probléma, a köztársasági elnök megválasztásának időpontja és módja okozta. Az önálló képviselő indítványt Király Zoltán és Raffai Ernő, az MDF képviselői nyújtották be. De Raffai Ernő az ülés elején elállt javaslatától vélhetőleg azért, mert az nem egyezett az MDF álláspontjával, így Király Zoltán önálló indítványként tárgyalta a Ház. A részletes vitát az éles véleménykülönbségek miatt a következő napi ülésre halasztották.

Több képviselő nem érti, hogy miért kerülnek ilyen sürgősen egyes törvénymódosítások a Ház elé. Az idén már sokszor tárgyalnak a földtörvény módosításáról, napirendre került a hírhedt kamatadó is: vagy hatályon kívül helyezi majd a Ház, vagy módosítja a végrehajtási rendeletet. Mivel az Alkotmánybíróság március 12-én tárgyal a kamatadó alkotmányessé válásáról, esetleg megsemmisítéséről, egyértelmű hogy a mostani napirendre tűzés a Tisztelt Ház presztízsének megőrzését szolgálja. Azt a presztízst kívánják így fenntartani, amit éppen a hasonló kapkodó intézkedések és végig nem gondolt törvények meghozatala miatt veszítettek el.

Cs. R.

Sorsolás az új városházán

Kedden az új városházán Berényi Sándor elnökletével nyilvános ülést tartott a Fővárosi Területi Választási Bizottság. Február 23-án éjfélig 9 párt jelentette be, hogy a főváros 32 választókeretéből legalább nyolcban jelöltek állít. A választási bizottság február 24-i ülésén megállapította, hogy mind a kilenc párt megfelel a törvényes követelményeknek. A közjegyző jelenlétében megtartott sorsolás eredményeként, a március 25-i választások pártlistás szavazólapjára az alábbi sorrendben írják fel a pártokat: Magyar Szocialista Párt; Fiatal Demokraták Szövetsége; Magyar Demokrata Fórum; Hazafias Választási Koalíció; Kereszténydemokrata Néppárt; Magyar Szocialista Munkáspárt; Független Kisgazda-, Földmunkás- és Polgári Párt; Magyarországi Szociáldemokrata Párt, Szabad Demokraták Szövetsége.

Letették az esküt

Fodor István, az Országgyűlés megbízott elnöke előtt kedden a Parlamentben letette a hivatali esküt az Országos Választási Bizottság tizenhárom új tagja. Valamennyien aláírták, illetve átvették Fodor Istvántól a megbízatásukról szóló dokumentumot is.

folytatás az 1. oldalról

– Milyen kormánnyal számolnak a választások után?

– Azzal, amit a nép választ. Úgy gondolom, az új kormány kevésbé fog beleszólni a gazdasági folyamatokba, s vélhetően csökkenteni a gazdasági szerepek tisztázását is, hogy végre egyértelmű legyen: ki itt a valódi tulajdonos. Az érdekegyeztetés tárgyalásos folyamatában három szintet képzelünk el: a munkahelyit, (itt működtethető a béralku mechanizmusa), az ágazati (ez tárgyalna a tarifaszervezőkről, az ágazatok sajátosságaiból adódó problémákról) és a legfelsőbb fórumot, ahol a munkavállalók, a munkaadók és a kormány képviselői ülnek asztalhoz. A majdani szakszervezeti szövetségnek is ott lenne a helye és fontos szerepe. E fórumon az együttműködő tagszervezetek véleménye szerint igen magasán képzett, tudományos háttérre is erősen támaszkodó országos szövetségi apparátusi vezetőknek kell helytállniuk, olyanoknak, akik választóik bizalmát élvezve nyerték kinevezésüket.

– Milyen célokkal képviselik a tagságot?

– Első helyre tenném a munka biztonságának megteremtését. A munkanélküliséggel kénytelenek vagyunk számolni, de megbarátkozni vele – nem! Atmenetinek tekintjük és azért harcolunk, hogy csak olyan helyen álljon elő a nemkívánatos helyzet, ahol a létszám leépítését világos szerkezetátalakítási szándék indokolja és megfelelő piaci értékítélet támasztja alá. De legyen átképzési lehetőség és sokirányú szociális garancia a létbizonytalanság ellensúlyaként és az elkerülhetetlen gazdasági folyamatok senkit se

Új név vagy új korszak?

Kérdések a SZOT-kongresszus előtt

hozzanak kilátástalan élethelyzetbe! Jól tudjuk azt is, hogy ma az emberek két-három műszak terhére vállalkozásért, hogy korábban elért életszínvonalukat meg tudják őrizni, vagy annak csökkenését mérsékeljék. Az a célunk, hogy a munkában eltöltött idő csökkenjen, a főfoglalkozás adjon tisztességes megélhetési alapot, a nyugdíjak és szociális ellátások reálértéke pedig az inflációs környezetben is megmaradjon. Belátható, hogy ehhez állami garanciákat kell szerezni, amire akkor van remény, ha a paternalizmus helyébe az emberek sorsa iránt valóban érdekes állam lép.

– A megalakuló szövetség programtervezetéből a politikai, gazdasági, szociális törekvések részletei is megismerhetők. Ebben valószínűleg könnyen közös álláspontra jutnak a küldöttek. A meglévő szakszervezeti vagyoni kérdésében viszont alighanem ütköznek majd a vélemények...

– E vagyona mint egységes egésze tekintünk, amely fölött sem a kormány, sem a parlament, sem pedig a pártok nem rendelkezhetnek, csak a tagság és megbízott képviselői! Szerintem értelmezhetetlen minden olyan kezdeményezés, amely kívülről szólítja fel a szakszervezeteket a vagyonnal való elszámolásra. Csak emlékeztetni szeretnék arra, hogy a két világháború között a magyar szakszervezeteknek a mainál kiterjedtebb ingatlanvagyonuk volt, ami pedig 1945 után keletkezett, azt egy közel 99 százalékos szervezetté váló mozgalom 4 millió dolgozó

tagdjából, s persze részben állami juttatásból vagy cseréből szerezte. Az persze nem is kérdéses, hogy legfőbb ideje ezt a vagyont azok rendelkezésére bocsátani, akik előteremtették az alapjait.

– E hangzatos elv mögé nem lehet egy újabb Next 2000 ügyet elbújtatni?

– A meglévő szakszervezeti vagyoni működtetésére és hasznosítására – ha a kongresszus elfogadja – vagyongazdálkodás és pénzügyi részvényszerűségeket hozunk létre. A kezelői jog ide nem vihető be, azt a törvény tiltja! Az a vád, hogy itt újabb „zsiros” állások elosztására van mód, ugyancsak nevéstéges, hiszen például a mindössze 4-6 emberrel dolgozó pénzügyi központ összes működési feltételéről az alapító szakszervezetek dönthetnek. Persze, az kétségtelen, hogy sem az új szervezetekben, sem az irányító testületekben nem lehet 8 általánossal pozícióba jutni, a tudást pedig illik megfizetni – ott is, másutt is.

– A Független Szakszervezetek Demokratikus Ligája részt követel a vagyontól...

– Ez természetes joga, s igazát sem vitatja senki. De az osztozáshoz tudni kellene, valójában hányan fizetik egyedül náluk a tagdíjat, hiszen a Ligához tartozó és „bemondás” alapján regisztrált szakszervezeti tagok túlnyomó többsége – mint valamelyik alapító szakszervezetünk tagja – részesedik az országos vagyontól és hozadékaiból. Az meg méltánytalan len-

ne, ha egyesek erre kétszer is jogot formálhatnának. Jó lenne végiggondolni: érdemes-e széklábakért, szekrények kettéfértéseléseért harcolni, vagy inkább a vagyongazdálkodás másutt már jól bevált módját, a részvényszerűségi formát választani egy országos szintű osztozkodáshoz.

– Az átalakuló magyar társadalom, vélhetően helyi önkormányzati szinten dönt számos olyan ügyben, amelyek a szakszervezetet is érintik. Önöknek mi a véleménye erről?

– Ahogy nő a gazdálkodás önállósága, s tágul a helyi szintű döntések lehetősége egy-egy megyében, városban, területen – olyan alapvető kérdésekben is, mint a foglalkoztatáspolitikai, a lakáshelyzet, az egészségügyi és szociális ellátás, a társadalombiztosítás és még sorolhatnám – úgy lesz mind nagyobb szükség a munkavállalók érdekképviseletére is. Hogy aztán az önkormányzati választások során kerülnek ki e feladatra alkalmas személyek, vagy, hogy frakciókban működnek-e, ezt majd a helyhatósági választások eldöntik.

Arról nem mondhatunk le a szakszervezetek, hogy az önkormányzatok működésének a mozgatórugói legyenek. Sok külföldi példa igazolja, hogy ez a jelenlét természetes és szükség-szerű, azt pedig, hogy erre milyen forma a kívánatos, bízzuk a tagságra. A jelenlegi helyzet: van megye, ahol finanszírozni akarják egy önálló területi szövetség működését, másutt az országos szövetség helyi képviselőitől várják a hatékony érdekképviseletet. Az országos szövetség megalapítását szorgalmazó szakszervezetek e kérdésben nincsenek azonos platformon. A régi SZMT-szisztéma már most is a múlté, az új felállásról való döntés a kongresszus joga. (MTI-Press)

Ezekben a napokban a jugoszláv gazdaság kulcsszáma: a tízezer. Az országban mindent a régi dinárért adnak és vesznek, mert új dináros bankó még nincsen, s a régit négy nullával egyszerűsítik. Tragikus és egyszerű művelet. Tragikus, mert az infláció idáig fajult, hogy a pénzüik négy nullát, vagyis tízezerszeresen romlott, de egyszerű is, mert csak „levágják” ezt a négy nullát és amíg a pénzverdéből ki nem jön az új dinár, használhatják a régit.

Az új pénz persze mégis csak a gazdasági feltámadás egyik lehetősége. Máris viszonylag előkelő helyre szánták a deviza árfolyamok táblázatán: egy osztrák schillinggel egyenlő. Vagyis egyheted nyugatnémet márkát lehet érte kapni. Nekünk magyaroknak még nem ilyen egyszerű az átváltás. Először is azért nem, mert a magyar pénzügyintézetek még nem váltják az új dinárt: nem adnak, nem vesznek. A magyaroknak tehát marad a fekete út: ki kell csempészni a forintot és „svarcban eladni”. Márpedig aki külföldön kínál magyar pénzt, az mindig rászoruló ember, így a jugoszlávok annyi dinárt adnak érte, amennyit ott a schilling feketén ér. Végülis jó szerencsével 7 magyar forintért 1 új dinárt, illetve 10 000 régit adnak, s az üzletekben, vendéglőkben vásárláskor leszámolnak belőle négy nullát. A jugoszláv kereskedelmet és vendéglátást szorító két dináros korszak azonban

Jugoszlávia két dinár között

Csúcsárak és eltűnt alkoholvarázs

jelentős árdragulásokkal is jár. Háznézőben lent jártunk Bács-Bodrog vármegye egykori székhelyén, Zomborban. Amíg novemberben átszámítva 400–600 forintot lehetett odalent venni egy-egy üveg jobb tömény italt, annak ára ma eléri az ezer forintot és akkor az még csak hétdecis. A jugoszlávok tömegkonyakja, a Badel sem sokkal olcsóbb. Egy hétdecis üveg finom kókuszlikőrért novemberben 450 forintnyi összeget kellett fizetni, ma 600 forint körüli dinárt.

Vagyis a Magyarországról Jugoszláviába irányuló bevásárló turizmus legnagyobb cikke, a tömény szesz már nem olcsó többé. Eltűnt az alkoholvarázs: régen odalent volt olcsóbb, most idehaza. Legfeljebb a pécsi, harkányi, szegedi, nagykanizsai piacon lehet kevesebért venni a jugoszlávoktól, hiszen minálunk ők vannak szorult ínségben. Minden drága, a ruha, a cipő, az étel, az ital. Bár a készruha a hagyományoknak megfelelően Jugoszláviában ma is kissé elegánsabb mint ná-

lunk, az ára ma már ijesztő. Egy-egy nagyon szép kiskosztümért 8–12 ezer új dinárt kell kifizetni. A mieinknél egyáltalán nem szebb froitörülközőnek kis méretben 300 forint az ára, az átlagos küllemű női csizma 8–10 ezer forint. Hol vannak már az angol szabású, elegáns, karcsú jugoszláv férficipők!? Olyanokért már nem elég Jugoszláviába, hanem Bécsig, Olaszországig kell utazni. Egyáltalán nem vigasztaló, hogy a délszláv államban a bécsinél, olaszországinál sokkal olcsóbb; „csupán” 4–7 ezer forintot ér egy közepes férfi cipő. A hanglemezek ára 50 új dinár, vagyis 350 forint. Vagy említsünk meg két kisértékű cikket: a magyar gyerekek jugoszláviai kedvence, a rizses csoki, ára csomagolás nélkül – vagyis nylon zacskóban is 50%-al több mint nálunk áremelés után lehetne. Egy magyarországi szombati kiadású, vastagabb napilap ára két új dinár, vagyis 14 forint.

Ne folytassuk! Csak szomorúan nézzünk a fotónkon látható ötezer dinárosra, ami most fél dinárt ér. Ráadásul a magas árak miatt nemcsak a turizmus sorvad, hanem ez a sorvadás átterjed a határátelölőhelyek magyar oldalára is. A szép, modern épületben, a hercegstantói magyar határátlomáson nemhogy kávé nem lehet inni az Utasellátó büféjében, de még kávéfőző sincs. Kicsi a forgalom.

Hát így állunk!

Földessy Dénes

Magyar–osztrák lovas és vadász kft. Tatán

Huszonhétmillió forint törzstőkével magyar–osztrák kft. alakult Tatán. Az új korlátolt felelősségű társaság elsődleges célja a lovas- és vadászturizmus fellendítése. Létrehozói: a Tatai Állami Gazdaság, a Pegazus Részvénytársaság és a bécsi székhelyű, elsősorban baromfikereskedéssel foglalkozó Gorex-cég. A kft. vagyonából az állami gazdaság 50, a Pegazus Rt. 20, az osztrák partner pedig a fennmaradó 30 százalékkal részesedik.

A kft. megalapítását a tataiak szorgalmazták; egykor szebb napokat látott lovasiskolájuk és vadászházuk korszerűsítéséhez ugyanis nem volt elegendő pénzüik, az anyagi erők illetően koncentrálásával viszont lehetőség nyílt a két értékes létesítmény tevékenységi körének bővítésére.

A kft. tagjai elhatározták, hogy lovaikat a jövőben versenyeztetik, a legígéretesebb állatokat nemzetközi versenyeken is rajthoz állítják, a versenyeredmények ugyanis számottevően növelik a lovak értékét. Emellett bérmunkában vállalják, hogy lovakat készítenek fel bemutatókra, versenyekre.

Vadászatokat elsősorban osztrák, német és olasz vendégeknek szerveznek fácánra és vadkacsákra; ebből évi húszmillió forint értékű devizára számít a kft. Vadászházukban az év végétől már 40 vendéget fogadhatnak. A patinás épület nagytermét galériaként is hasznosítják, legközelebb március elején az NSZK-beli Bamberg város képzőművészeinek alkotásaiból rendeznek kiállítást.

A zene nem mindenkié...

A közhiedelemmel ellentétben a zene nem mindenkié. Ezt bizonyítja a Szerzői Jogvédő Hivatal idén életbe lépett rendelkezése is, amely tetemesen megemeli a zeneszolgáltatási jogdíjakat. A szerzői jogi törvény szerint a zeneművek nyilvános előadása után jogdíjat kell fizetni, ám nyilvános előadásnak számít a vendéglőkben, üzletekben, műhelyekben szolgáltatott élő vagy gépzene is, ha az a magánhasználat körét meghaladja.

A jogdíjak emelése különösen nagy vihart kavart a kisvállalkozók körében, hiszen a vendéglők, kávézók, ételbárok, bisztrók megszokott atmoszférája sokat romlana az állandó háttérzene nélkül. Félő azonban, hogy az eddig zenés vendéglőkben, eszpresszóknak ezután néma csend fogadjja majd a betéroroket.

A fizetendő jogdíjak ugyanis igen csak tetemesek, például egy másodosztályú ételbárban eddig évente 540 forintot kellett fizetni, ezután napi 45 forintot, ami – miután ezek az üzletek általában a hét minden napján nyitva tartanak – 16 425 forintot tesz ki évente. A Szerzői Jogvédő Hivatal plusz szolgáltatást a megemelt jogdíjakért nem ajánlott fel, arra viszont felhívta az érintettek figyelmét, hogy süríteni fogja az ellenőrzéseket. Amennyiben nem fizetik a jogdíjat, peres úton hajtják be azt, s bírságként még egyszer ki kell fizetni az összeget.

szÁRnyalás

Március 1-től 25 százalékkal emelkednek a szocialista országok egymás közötti forgalmának érvényes légi díjtételei. A szocialista országokban már több mint 10 éve változatlan – államközi megállapodásokban rögzített – hatósági tarifák vannak érvényben. E tarifák megváltoztatására azért van szükség, mert az elmúlt években a légi járatok üzemeltetésének költségei jelentősen növekedtek. A 25 százalékos áremelés így valamelyest mérsékli – a még így is veszteséges – szocialista járatok költségeit. (MTI)

Gazdaságpolitikai rovatunkat szponzorálja az M&M szoftverház Kft.

Kora tavaszi munkák

A gazdák évtizedekre visszamenően nem emlékeznek arra, hogy február végén csaknem minden tavaszi munkát meg lehetett kezdeni. Az idén azonban, különösen az ország déli megyéiben és a lazább, „melegebb” talajú középső országrészben, szinte mindenütt megszikkadt a talaj felső rétege, így rámehetnek a gépekkel. Ezen a télen egyáltalán nem ázott át a talaj. A múlt heti pár napos eső – szeszélyes eloszlásban – 10–20 milliméterrel csökkentette a természet téli adósságát: a talaj felső, egy méteres rétegéből ugyanis 90–100 milliméternyi nedvesség hiányzott.

Mint Stollár András, az Országos Meteorológiai Szolgálat agrometeorológiai főosztályának vezetője elmondta: ha a tavasz elején beköszönt a tavalyihoz hasonló rövid, csapadékos időszak, akkor nem származik nagyobb kár a vízhiányból. Veszélyt rejt magában viszont az, ha az elmúlt napokban rekordokat döntő felmelegedés következtében megindul a rügyfakadás, s ezután fagyos napok következnek. A kissé duzzadt rügyek a mínusz 4–5 fokra lehűdt még elbírják, de ez a virágzó gyümölcsfák természetét már veszélyezteti. Némileg megnyugtató, hogy a nagyobb hideggel járó időjárás frontok egyelőre elkerülik az országot. A tavasziak vetőmagját a gazdaságok csaknem mindenütt megkapták, a búza fejrügyázásához is elegendő műtrágya áll rendelkezésükre. Inkább az okoz gondot, hogy a kemikáliák ára tavaly óta megkétszereződött.

Ijedt szemű, s felháborodott arcú emberek, zömében kisnyugdíjasok jelentek meg minap az MDF Ferencvárosi Szervezete Ráday utcai helyiségében. Dőlt belőlük a panasz. „Uram, tegyenek valamit! Bezárják, eladják a Lordok Házát. Mi lesz velünk? Hol fog étezni a sok környékbeli kisnyugdíjas, elesett, kispénzű polgár és diák? Ez a korszerűsítés? Ez a korszerűsítés? Ez a kisemberekkel való törődés? Dőlt és dőlt belőlük az elkéseredett panasz, az elégedetlenség.

Próbáltuk nyugtatni Őket, s megígértük, hogy utánajárunk a dolognak. Ez meg is történt. Joggal kíváncsi az olvasó, kíváncsi az érintett, hogy mi az igazság. A környék lakói körében csak egyszerűen Lordok Házának nevezett önkiszolgáló étterem hosszú évek óta a kispénzű emberek – zömmel nyugdíjasok és diákok – étterme volt ezidáig. Bezár vagy sem? Tényleg eladják? Ha igen, hogy?

A területileg érintett s illetékes tanácsi szerv vb-tükára nem tud az ügyről, s az utána megkérdezett Szociálpolitikai Osztály vezetője sem tud az egészről, s szerinte is „enyhén furcsa”, hogy egy ilyen döntés születtesen az érintettek véleménye s az illetékes tanácsi szervek megkérdezése nélkül.

Ezután következett bejelentkezésem a Délpesti Vendéglátó Vállalat igazgatójánál. Ő egyeztetés után fogadott is. Tiszta, kulturált épület, gondoltam, komoly létszámmal. A folyosón fzléses, párnázott ajtók, a készségesen helyt kínáló igazgató szobájában is európai szintű koloniálbútor. Kellemes elegancia.

Rátérek a tárgyra, s kérem hozzájárulását a diktafon használatához. Kedves és készséges, de még a bevezetőben kívánja elmondani, hogy szerinte nincs sok értelme a riportnak, mert amiért jöttem, már nem aktuális, mivel – mutatja a legfrissebb Közlöny példányát – a valóban elindított, s folyamatba helyezett adás-vételi szerződést a vonatkozó rendelet amúgy is meghűsítette. De azért nem küld el és kéresemre – nem tudom, hogy szívesen-e – de tájékoztat.

Tudja, úgy kezdődött az ügy, hogy az ismert fenntartási és üzemeltetési problémák miatt már múlt év végén szóba került a Zenit Önkiszolgáló Étterem hasznosításának, értékesítésének gondolata. A felgyorsuló gazdasági szükségesség, az üzemeltetési létszámproblémák, az állami támogatások csökkenése, a begyűrűző nyersanyag- és energia-áremelések együttes hatása gazdaságtalanná teszi az egész étteremkombinát üzemeltetését.

Próbálok érvelni, s kérdezni, hogy semmilyen lehetőséget nem találtak más megoldásokra, mely mellett még a kispénzűek éteztetése is biztosított volna. „Nem” volt a válasz, mert még a hatvanas években kialakított úgynevezett „Lovarda” többetű, több oldalú üzemeltetése esetén sem hozza azt a hasznot, amelyet minimálisan kalkulálni kellett. Így szerinte szinte kényszerhatású intézkedésre kellett szorítkozni. Az Állami Hitelbank üzleti ajánlata jól jött, hiszen ebben a pillanatban más kiút nem mutatkozott.

Kérdeztem, mennyire látja Ő ezt erkölcsösnek: az állami tulajdont *bérlőként kezelő gazdálkodó* egység hogyan adhatja el ezt a helységet *tulajdonosi*

Búcsú a „Lordok Házától”?

pozícióból? Főleg úgy, hogy a környéken élő kispénzű s leginkább érintett diákok, kisnyugdíjasok véleményét ki sem kéri, őket nem is tájékoztatja, holott ez most nemcsak szociálpolitikai kérdés, hanem közérdeket sértő, esetleg önzőnek is ítélnél, gazdasági területértéket átmentő tevékenységnek is minősíthető. Az igazgatónő közgazdasági kategóriákkal érvel, s hévvel magyarázza, miszerint nem is olyan vészes a helyzet, mert a környéken több étterem is van, s ott megoldást találhat a köztéteztetés is. Válasza nem volt számomra megnyugtató. S az a megközelítés sem, amelyhez hasonlóval oly gyakran találkozunk mostanában, amikor az ország értékeinek csendes kiürítésében lehetünk tehetetlen, asszisztáló partnerek, sokszor végtelen közreműködők. Gondolom ezt, s közben hangosan folytatom: „Tudomásom szerint itt Önöknél is létezik valamifajta vállalati érdekvédelem, nevezük ezt SZB-nek vagy akármilyen új képződménynek. Ok hogyan vettek részt a döntésben, egyáltalán milyen megelőző érdekvédelmi intézkedést követeltek, ha egyáltalán tettek valamit?” Az igazgatónő kissé megkerülve a kérdést válaszolt: „Igen, van érdekvédelem, hiszen a szakszervezet tudtával történik minden.

A dolgozók egyébként is rendelkeznek már más jövőbeni munkalehetőséggel, többé-kevésbé mindenkinek biztosított a további munkahelye.” Nem egészen így tudom – mondanám, de folytatja: „a Vállalati Tanács határozott így, melyben az érintett üzletvezető is részt vett.” Közben a titkárnő

vendégeket jelent be, s én sem kíváncsiom feltartani az igazgatónőt. Ő még készségesen magyaráz tovább, de azt hiszem, hogy itt már érdemleges dolgot nem tudok meg.

Hazafelé menet betérek a Zenit (Lordok Háza) Étterembe. A kép az eddigi megszokott: ebéidő van. Az étkező rész zsúfolt. Lekopott, szegényes emberek, többé-kevésbé levest, főzeléket fogyasztanak. A pénztárnál ideges tolokodás. Ingerülten csattan fel egy leszedőnő hangja: „Hányszor kell még szólnom, hogy ha nem eszik, ne foglalja el más helyét, menjen el, ne itt aludjon!” – Igen, mind sűrűbben előforduló kép. A hontalan is itt lel pihenőhelyet, nem éppen szívesen felkínált ülőhelyet, alkalmi szállást. Ők a Lordok. Róluk neveztek el a házat. Riportalanyt keresek. Egy leszedőnő: „Uram, mit is mondjak? Egy pár napja szóltak, hogy nézzek állást magamnak. Mit gondol, törődnek ott fenn velünk?! Függetlenített SZB-titkár él a munkánkban, de egy kukkot sem szol értünk. Minek is szólna, ő is csapattag, tíz éve nem is láttuk! A vezetők biztosan részesednek „az üzletből” származó dohányból, mi a kisemberek döglünk meg”. Ingerülten teszi a tálcára a poharakat s távozik.

Ezután az üzletvezetőt keresem. A helyettese fogad. „Igen, tudom miért jött, mondja bevezetőben, majd helyet kínál. Nézze, már 15 éve itt dolgozom. Sok mindennel próbálkoztunk. A hely nagy, ebből adódóan a rezsi is. Sajnos, kevés és alulfizetett a munkaerő. Így aztán a legkönnyebb megoldást választotta a központ. Meg-

szabadulni az üzlettől, lehetőleg jó pénzért. Hogy minket megkérdeztek-e? Ugyan, Uram! Ezt ott döntük el. Nekem meglesz a helyem. Hogy a többieknek meglesz-e, nem tudom. Egy pár kolléga már intézkedett. Egyébként a központ is privatizált egységekre fog főszozlani. Hogy hogyan, azt csak ők tudják. Valószínűleg úgy, hogy ne járjanak rosszul. Kérdezném őt is a szakszervezet véleményéről. Mosolyog. „Ugyan Uram, ne vicceljen! Kérdezem, mennyit keres a szakszervezeti bizalmi? Ő *központos*, uram. Honnan tudnám én azt!”

Hát igen...nyekek egyet, de nem szólok. „Rendes Öntől, hogy eljött, de hiába írja meg, ezt már ott úgyis eldöntötték.” – Talán mégsem úgy lesz – próbálok érvelni –, hisz én azóta azért többet tudok.” Elkészönök s kifelé menet még váltok egy-két szót egy loddal. Ő komótosan teszi el kenyereit, s veszi vállára szebb időket is megélt táskáját. Közben bölcseledve dűnyög. „Én tudom. Én jól tudom. Engem most kitessekélnék. Miért? Hisz ártok én valakinek? Mert hogy kopott a ruhám és szegény vagyok? Én tudom s megmondtam nekik. Ma én megyek ki innen, holnap viszont ők, mindannyian. – Mert, hogy Uram, nekem megsűgták. Itt minden megsűnik, itt bankárok lebzselnek majd. Tudja, olyan kommunista bankárfélék. Ma én, holnap talán mindnyájan utcára kerülünk.”

Kint vagyok már, s furcsa érzés kerít hatalmába.

Most is fülemben csengnek az Öreg szavai. „Én tudom, ma én, holnap ők.”

Meggyőződése, tennünk kell valamit, hogy a privatizáció valóban a felemelkedést szolgálja, s ne csak egy szűk, ránkmaradt szakmai vezetőkört gazdagítsa!

(Varga Gábor Vilmos)

Az antiszemitizmus mint jelenség

Napjainkban sokat lehet hallani, olvasni a „létező” antiszemitizmusról, mint társadalmi jelenségről. Sőt nemrégiben a televízió is foglalkozott e kérdéssel. A megállapítások azonban (szerintem) nem fedik a teljes igazságot.

Antiszemitizmusról beszélve mindig a fasizmussal társított gondolatiság merül fel. Ez a múltban gyökerező szemlélet ma Magyarországon szinte nem is létezik. Ha pedig van, az csak kis csoportocskák primitív nézete. A megújulni vágyó Magyarországon nem beszélhetünk erről, mint létező társadalmi jelenségről.

Feltételezhető az, hogy maga a zsidóság helyezi előtérbe a kérdést, mintegy önvédelmi és önsanyargató félelemkeltést önmaga számára. Ahogy a magyar nemzetre illik az önpusztító, úgy illik a zsidóságra az önmegfélemlítő jelző.

Hiszen e nép történelméből soha nem hiányzott a félelem, a megalázottság érzése. Nem lehetséges-e, hogy mai társadalmi átalakulásunkban tehát szándékosan emlegetett és „felfúj” ügyről van szó? Hiszen egy párt sem vallja magáénak a zsidóellenesség irányvonalát. Ám a pártok alakulásánál, már egy éve is elhangzottak a zsidóság részéről olyan kijelentések, hogy minden antiszemita, ami keresztény. (Jurta Színház, 1989.) A megállapítás ellen Raj Tamás rabbi is kikelt.

Ki kéne szűrni a politikai életből mindazt a demokratizálódást hátráltató szemléletet, melyek nemzetiségek, népek, vallások ellen irányulnak, irányíthatnak. Tehát meg kell akadályozni, hogy felszínre kerüljenek akár a zsidóság, akár mások részéről e kérdések. Hiábavaló a vita, hiszen aki nem szereti a zsidókat, azokat még inkább irritálja a zsidók által hangoztatott antiszemitizmus. Aki pedig európai módon tud gondolkodni – s ezek vagyunk többen – az tudomást sem vesz egy primitív körrel, azokról, akiket antiszemitának lehet nevezni. Minden magyar tudja, hogy nem a magyarság volt fasiszta. Azt is tudnunk kell, hogy a zsidóság évszázadok óta

együtt él, sőt vállalva magyarságát él együtt néptünkkel. Közel hat-ezer éves kulturája pedig nagy hasznára van gazdaságunknak, néptünknek, nemzetünknek. S e nemzet szerves része a zsidóság.

Romániában is csak azok maradtak a zsidók közül, akik magyarnak vallották magukat, s vállalták a magyarokra irányuló atrocitásokat, hátrányokat. Tehát a magyar nép fennmaradását is szolgálta a zsidóság az együttélés sokszáz éves történelmében.

Főlöszleg az antiszemitizmusról folytatott vita azért is, mert európai gondolkodásunkba nem fér bele egy nép számkivetése sem. A közös európai házba való bekéredzkedésünk és bebocsátásunk alapfeltétele a nemzetiségek és vallások teljes egyenlősége. Aki ma Magyarországon antiszemita, az haza és népáruló egyaránt. A társadalom önmagából kell kivesse az ilyen elemeket. De magának zsidóságnak is törekednie kell arra, hogy megszűnjön e mondvacsinált probléma. Ha állandóan emlegetünk valamit, azt nem tudjuk elfelejteni. Ismerjük, tudjuk a II. világháború embertelenségét. Tettünk is ellene sokan – magyarok. S a magyarok nem engedik megisméltódni a „tíz általi megtisztulás” (holokauszt) borzalmát.

Ezért tehát együtt, egy hazát építve, közös célokért küzdve kell harcolnunk a jövőnkért. Ügyelnünk kell azonban arra, hogy a Szovjetunióban és másutt tapasztalható antiszemitizmus ellen egy szabadságban és gyűlöletmentesen élő zsidóság – magyar zsidóság – emelhesen szót.

És bocsátassék meg, de úgy hiszem, egy sérelmet elkövetni éppoly primitívségre vall, mint észrevéve állandóan emelgetni azt. Hiszen lassan a keresztény fogja úgy érezni, hogy provokálják. Egy közös kótábláról tanultuk az emberi magatartás alapját. Köztük egyet – a legfontosabbat: „Szeresd felebarátodat, mint tenmagadat!” Adjuk meg egymásnak (erre is) a lehetőséget!

(stoffán)

Biró József Sándor

Velem született a tehetségtelenség. Hiába gondozta volna valaki, nem mentem volna sokra, mert nem volt mit. Fejleszteni magam sem akartam, mert nem tudtam, hogy van mit. Ha tudtam volna, hogy valami nincs, akkor sem, mert lusta vagyok, de nem vállalom, hogy az vagyok, mert akkor tényleg az lennék, még így kényelmesebb is. Ebből tehát valami tehetségféle fért el bennem, mert ha nagyon hajtok, akkor tudok úgy csinálni, mint ha csinálnám, amit csinállok. Ennek van némi eredménye, azt hiszem magamról, hogy eljőhet az ideje. Ebből az aspektusból tekintve egyébként mások sem állnak olyan jól, mint ahogy szeretnék, de úgy tesznek, mintha több is volna belőle, mint amennyi már nekik éppen elég. Ilyenkor zavarba jövök, mert mást nem tehetek, még akkor sem, ha ő híjával van annak, amiből másoknak több jutott, mint amennyire igényt tartanak.

Irigy emberek ezek.

Én ilyenkor beléjük élem magam, és arra gondolok, hogy akkora tehetség birtokában megtalálnám a módját,

hogy a feleslegemből juttassak magamnak, azaz másnak, aki én lennék, csak kicsit másként; akkor tehetségesen, amikor adok tehetségtelen magamnak, és akkor szintén tehetségesen, amikor már kaptam magamtól, mert akkor már szinte ugyanazok lennének mind a ketten, szóval én vagyok én, te vagy té, és nincs okunk panaszkodni.

Persze ez pazarlás lenne, de én így képzelem, akkor pedig ezek az én gondolataim, bárhol is fáj, tény.

Gondolkodni – mi haszna? – így is, meg úgy is kell, hiába kapálódzom elene. Nem kapálódzom egyébként mindig, most így elméletileg vettem fel, arra az esetre, ha mégis gondolkodnék, mert szeretem a munkát, csak az a baj, hogy a gondolkodás nem hat vissza rám, a lelki tudományok törvénye szerint. Pallérozza hát magát állandóan a fészkes fene. Megszabadulok kötelekeimtől, és ennek következtében kivágtam magam.

Egyébiránt képes vagyok előre tekinteni. E tanult magatartás olykor elkap, anélkül, hogy gondolnék rá, előre

tekintek. Szüleimnek hála érte, mert nevelés terén megtettek egyet-mást, nem tudták persze, hogy hiába. Születésem jobbadán nincs mint kárhozzatni, csak hát hallottam én már olyanokat énekelni, akiket felsegítettek a színpadra. Szóval ki kellett volna cserélni anyukát vagy apukát, csak hogy nem tudtam megoldani a cserét. Viszonylagosan sokat tételődtem rajta, eredmény azonban nem lett, maradt minden a régiben. Ugyanis így beválatlanul nem tehetnek arról, hogy amit értem tettem, az. veszett fejsze nyele. Ugyanis ha lett volna akkora tehetségem, hogy ki tudjam cserélni őket, akkor meg már annyira tehetséges lennék, hogy ragaszkodni kellene hozzánk, hiszen mégis tőlük kaptam volna azt, amit nem kaptam. Így megmaradnak, bár nekik is jól jönne, ha tehetséges fiuk lennének, aki nemcsak az övék, hanem már-már másé is. Máséből persze nekik is van, de az nem úgy nem az övék, ahogy én, aki úgy vagyok övék, hogy nem vagyok másé, hanem hogy más az, és úgy nem az övék.

Ebben aztán maradtam, a színpadot

persze bánom, pedig hallásom sincs. Jobb fülemre enyhén süket vagyok, na nem úgy, mint a nagyágyú, csak módjával, de azért mindig a balt tolom előre, ha jobban meg akarok hallani valamit, vagy ha akarom, hogy értsem. Nincs ebben semmi kivetnivaló, orvosilag így helyes. A zenénél mégis zavar. Hogyhogy nem hallom, ki énekel hamisan a kórusban. Magam mégsem tudok egy jó hangot sem eltalálni, csak véletlen. A seregben is megengedték, hogy ne énekeljek, szó szerint mondták: nem kell, mert addig kiengedtem hangszálaim közül a levegőt illendően, de meghallottam, hogy akik engem követnek, letértek a jó hangzásról. Akkor úgyszólván örültem volna egy rosszabb hallásnak is.

Ez eddig el lenne intézve, csak hogy hiába forgok a tengelyem körül, a világ erre fittyet hány. Megpróbáltam már úgy is, mint a korcsolyázók, felugorva, de annak meg az lett az eredménye, hogy seggre estem, mert két lábbal a földön tovább lehet tengely az ember, mint felugorva. Lent legfeljebb elszedül. Na persze, lehet baja a világnak is, hogy olyan sokan akarják, hogy körözzük forogjon.

Legjobb lenne, ha mindenkinek külön jutna egy saját.

Baka István

Századvégi szonettek

1.

Eső zuhog – nyeli a sok csatoma
s szétköpködi a menny hideg vizét;
villámlik – sárkány óriási toroka:
lángoktól kormos és dagadt az ég.

Ugratja kőlovát Szent György, a város,
a dögre templomtornyokat szegezve, –
ha átdöfné, a rút sebből ragályos,
megromlott vér, genny, kénsav permetezne.

Váratlanul jött e vihar, letépte
Noé bárkáját is, pedig beléje
még csak a szű-pár költözött be, – ó,

mi lesz velük, ha majdan partra szállnak?
Lel-e uszadékfát az Ararát vad
csúcsán a szű-civilizáció?

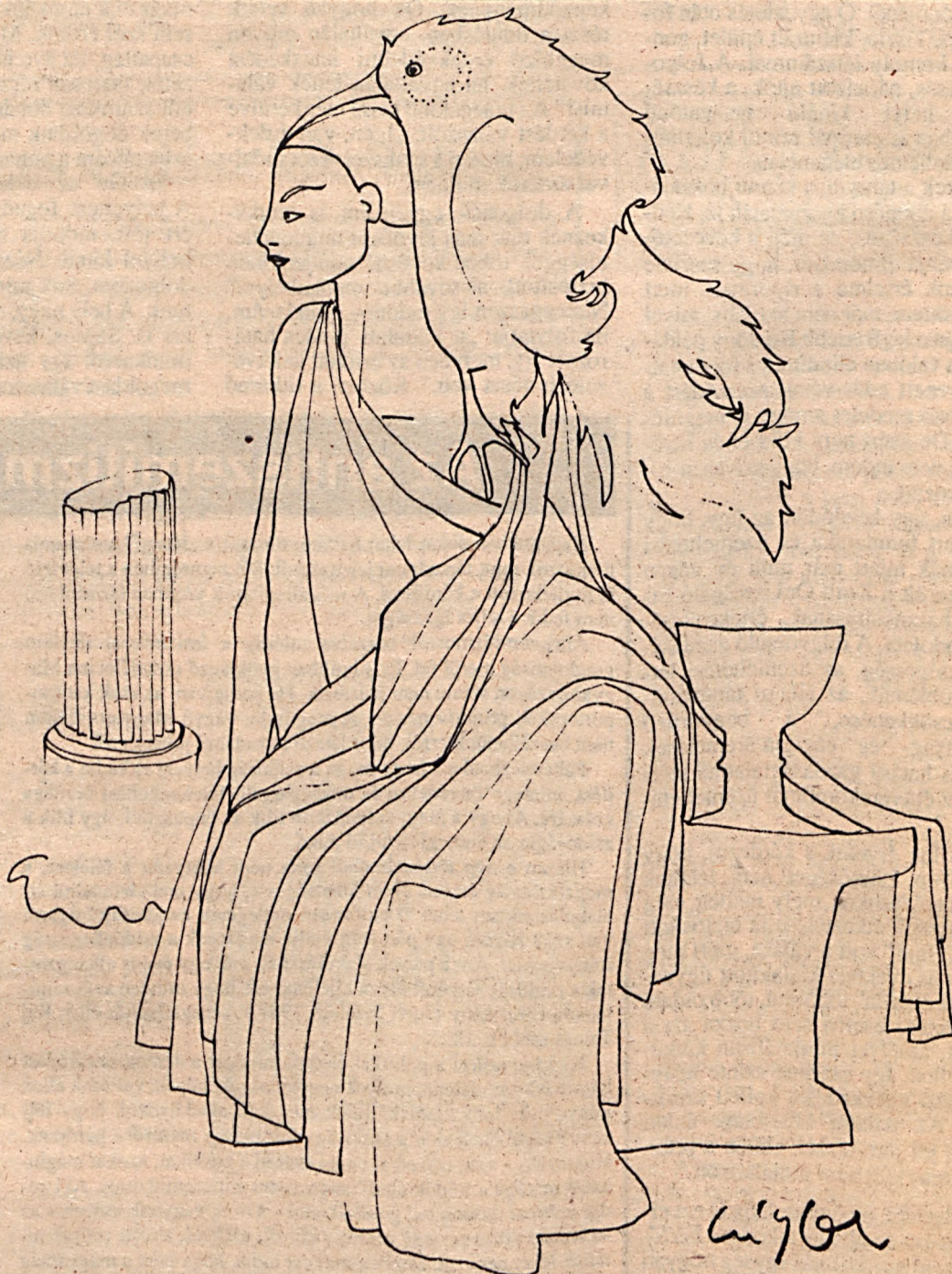
2.

Terülj-terülj asztal volt a világ.
Kemenceként duzzadt a város: benne
kalácsfonat futott a végtelenbe;
a Fótér jószagú sütőlapát.

Zabáltunk hát, amíg tartott a készlet;
tej-méz folyók és porka hó: cukor;
a térkép volt az étlapunk, s komor
főpincér állt hátunk mögött: a végzet.

Csak ennyi volt? S a vérmocskolta abrosz...
E földi lakomát dicsérte Pangloss.
S miért ne? Hiszen itt legjobb a konyha.

S az Eszme? Egérfogóban szalonna.
De asztalt bont, feláll a jóllakott
század, s búcsúzva szellent egy nagyot.

Egy szomorú humorista

„Ha így nézem domború,
Ha így nézem homorú,
Egynek szörnyen mulatságos,
Másnak szomorú”

(Karinthy Frigyes)

Karinthy Frigyes sokan zseninek tartják, azt hiszem, joggal. Egészen ritka adottsága volt a sokoldalúság – és az ezt egységbe fogó, összetéveszthetetlen *stílus*. Aki így tud írni, az bár-mivel próbálkozhat, kísérletezhet, kivételes íráskészsége, sziporkázó szelleme – nincs mese! – sikerre kárhoztatja. A Karinthy-féle művészkalkat nem ismer lehetetlen. Egyoldalúsága: a sokoldalúság; vagy fordítva: annyira sokoldalú, hogy az már egyoldalúságnak számít... Az efféle paradoxális megfogalmazásoknak maga a Mester is híve volt. De ő tovább – bármédig – el tudott menni, feltartóztat-hatatlanul. Nem kedvelte a túlzásba vitt *oldalgóságokat* – nem volt ő lényegében sem egyoldalú, sem sokoldalú... Ő egy *mögöttes* úr volt. Tudta, mi van az oldalak mögött. A tükör innen nézve domború, onnan nézve homorú (lehet rajta szomorkodni avagy mulatni, nézőpont kérdése!) – Karinthy azonban nem *néz* sem innen, sem onnan, ő az *egészet látja!* Így aztán amit lát, az egyszerre szomorú és mulatságos. Többféle megközelítés lehetséges tehát, ezek mindegyike – bizonyára – helyes (de nem *egészen!*), szóval a „definíálhatatlan” Karinthy számomra – ha már ilyen nagy a

„megnevezhetési” választék: egy szomorú humorista!

Egész életműve lírai (szomorúságos) humorban fogant.

Egyéiségét talán éppen a színpadon nem tudta eléggé kiélni. Pedig a színpad a *játék* tere. Am Karinthyt nem az *egysíkú* játékokra teremtette a szomorú humor istene.

A színpadi Karinthy mintha szűkre szabott ruhában feszengene. Ezért persze ő kevéssé hibás (ha ugyan helyes itt hibát emlegetni). *Papírlapon* sziporkázóbbak a szövegei, mint a színpad deszkáin. Tehát: a színházi „szakma” többet tehetett volna érte...

Azt a néhány kifejezetten színpadra írt szövegét (mely szerintem nem igazán reprezentálja Karinthy életművének legjavát) profi és amatőr társulatok játsszák évtizedek óta – körülbelül ugyanúgy. Manapság akár a tévé, akár valamelyik színpad kínál Karinthy-előadást, úgy érezzük, nem látunk már semmi újat.

A *Thália Stúdió* Minden másképp van című színházi estje azért igazán meglepetés, mert a teljes Karinthy próbálja meg- vagy inkább *felmutatni*. Annak örülhetünk leginkább, hogy végre ez is *másképp van*: végre nem csupán a színpadi (színpadra szánt) szövegek kerültek színpadra. Ez az előadás Karinthy-versek, prózarészletek, aforizmák szerves, jól, célszerűen szerkesztett sorozatával kíván hatni. Tehát egy teljesebb, rejtettebb Karinthy-képet állít elénk. A kiválasztott

szövegek a lágymányosi Krakauer H. Agost úr alakja köré szerveződnek. Ez a „lágymányosi”: afféle beszélő irodalmi előnév. Agost úr egy eléggé *lágú* férfiú. Csetlő-botló, furán gondolkodó, „óvakodva érző” kisember. Nem ostoba ő, de jobbnak találja nem túl okosnak látszani. A lágymányosi Krakauert a kemény élet egészen hajlékony túlélési technikákra készítette-kényszerítette.

Ismerős, emlékezetes figura.

A rendező (együttal a műsor összeállítója, szerkesztője) Karinthy-szövegekbe pólyálva állítja elénk Agost urat. Nem a lágymányosi férfiúnak szentelt Karinthy-írások is sikerrel illeszthetők a műsorba – hiszen kiválóan illenek a képbe: mint háttér, mint körülmény. Emlékezzünk nagyapánk lovas-kardos huszárképére. Plakátszerű színes nyomat: a fej helye üres, ide montírozta az élelmes fotográfus nagypapáink portréját. Nos, a *Minden másképp van* rendezője Karinthy-szövegek mundérjába bújtatta Krakauer urat, lovat adott alája – és csodák csodája, a lágymányosi pasasér (hogy egy hozzáillő századeleji „műszót” is felélesszünk) huszárvágásokkal, hódítóan léptet át a színen.

Adja a fennvaló, hogy jó ideig meg se álljon...

Az előadás mindhárom szereplője az imént említett – magas! – lőről „ágál”. Érzésem szerint bravúrosan.

A Krakauer urat megjelenítő Borbély Sándornak volt a legnehezebb a dolga. Egy-két „túlrendezett” (épp ezért szokványos), modoros apróságot (gesztusok, közvetlenkedő – avagy nem-tudom-miként-értelmezhető – ci-

garettázás stb.) leszámítva mindvégig a *helyén érzi magát*.

Csuha Lajos minden mozdulata pontos, indokolt. Az ilyesmire mondják: profi munka. Egyébként Karinthy-szövegekhez illő zenét szerzett – és az előadás dimenzióit tágító dalokat is ő adja elő. (Azt hiszem, az arányokkal azért van némi baj: ha több dal, zene lenne, ez meghatározhatná az előadás ritmusát. Ha kevesebb lenne belőlük, akkor az érdekes színfoltot jelentene... Ez a se nem elég, se nem kevés állapot nem a legszerencsésebb. Leszövegném: leheletfinom igazításokkal megoldható lenne ez a mennyiségi-minőségi kérdés.)

Pregitzer Fruzsina „átváltozásai” adták meg a *játék* igazi hangulatát. Ervényszerű egészen széles skálát átfogni képes – minek is nevezzük – „színpadi beszédkészsége” (ami egészen mást jelent, mint a szó primér értelme). Egyik percben pufók kisgyerek, másikban finomkodó dáma... Átváltozásai igazi remeklések.

Az egész előadás több szempontból is *mutatvány*. (E szempontok közül a legfontosabb: lám, így is bevonulhat a színpadra Karinthy!)

A produkció közepe táján már az motoszkált a fejemben: milyen jó lenne, ha némely feledhetetlen részletét vizionálhatnánk a tévé valamelyik kulturális adásában... Hiszen olyan nehéz a *papíron* annyira tünetényszamba menő Karinthy földhöz, helyesebben színpadi deszkához „ragadtan” megmutatni. Ha ez olykor sikerül (mint most a Thália Stúdióban), akkor ebbe a csodába érdemes a szélesebb nyilvánosságot is beavatni.

Szavai Géza

Könyvpremier

Vaderna József: Anyám szemébe zárva

Vaderna József az Aréna című képes hetilap munkatársa, író-olvasó találkozáson mutatta be újabb verseskötényét Tatabányán, a Népház kamaratermében. Az első kötet 1978-ban jelent meg a Szépirodalmi Könyvkiadónál. Ezt az újabb verseskötetet az Esztergomi Városi Tanács adta ki. Hogy miért volt a tizenkét év szünet? Kényszerből, amelynek okáról így vall a költő: „...Az utóbbi tíz évben, tíz évet vesztegettem el az életemből. A nyolcvanas évek elején, amikor a kultúrpolitika rossz döntése miatt az egész Mozgó Világ folyóirat felmondott, minden egyes munkatárs, még a takarítónők is visszakérték munkakönyvüket, akkor az addigi szerzőgárda bojkottot hirdetett az új szerkesztőségnek. Ilyen lépésre a szocialista rendszerben még nem volt példa, s érthetően mindenáron meg akarta ezt az elhatározást és magatartást vétőzni a hivatalos politika.

Egyszer csak szólt a telefon, a megyei pártbizottság egyik osztályvezetője akart velem beszélni, hogy küldjek anyagot a Mozgó Világ számára. Mondtam, hogy nem küldök, nem akarok önmagam előtt neveltségessé válni.

– Akkor nem jelenik meg köteted – jelentette ki könnyedén.

Nem is jelent. Gazdasági okokra hivatkozva valóban nem lehettem jelen a könyv ünnepein. Persze, a gazdasági okok is valódiak voltak, így ma sem tudom, mennyire befolyásolta az osztályvezetővel tett beszélgetés kötetem sorsát. De ez a rendszer lényege volt. A kiszámíthatatlanság és a homály.”

Azóta változott a világ, s ha kissé késve is, de megjelenhetett az újabb kötet, s egy másik már ismét a Szépirodalmi Könyvkiadónál vár a megjelentetésre. A most megjelent mű kiválóan jellemzi írója hajlamát a lírai megfogalmazások iránt, de nem válik föld felett lebegővé. Kortársaihoz hasonlóan, fellelhető gondolatvilágában a lobogás és a mélységekbe merülő analízis boncolgatás.

Az esztergomi tanács gondozásában, háromezeröttszáz példányszámban jelent meg ez az emberi kapcsolatokat és a boldogságkeresést megjelenítő kötet.

Berg Endre

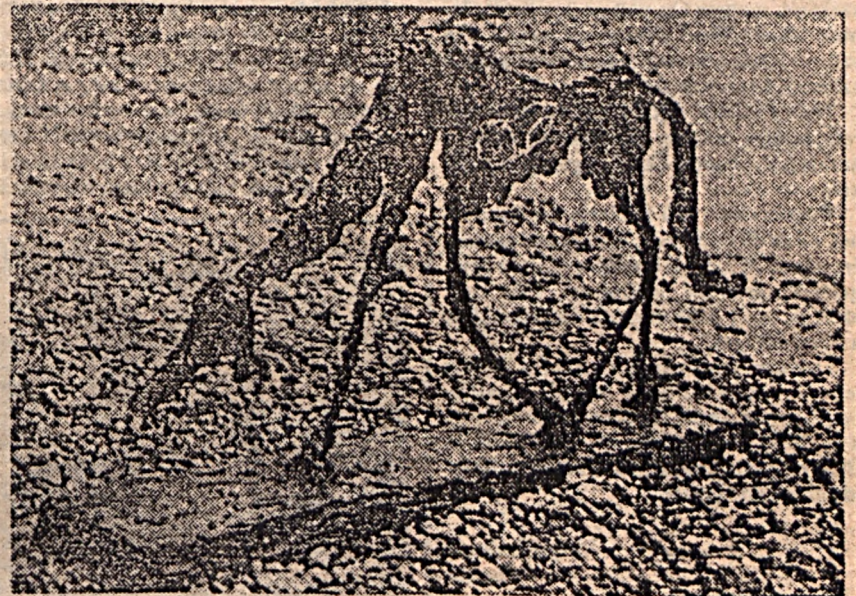
Család

A negatív apa negatív csepehi
kocsmában
veri el a ma kapott pozitív pénzt, aztán
kidólt-bedólt kerítések, csikorgó
villamosok
negatív élményei közt hazatámolyog,
ahól

a negatív anya szorongva várja
két szorongásosra vert vegetatív-
negatív
gyerekekkel és így megy ez a következő
fizetésig, amikor pozitív mosollyal
pozitív mosollyal a még pozitívabb
jövő felé

ZABSZERDA

Ilyen

szegény haza még
nem rendezett
Világ-kiállítás.

Tél végén, tavasz előtt

Mit veteményezzünk?

Néhány hét múlva csatlhatatlanul megérkezik a tavasz. A gondos háziasszonyok még a hó elolvadása előtt kitekintenek a kertbe s vizsgálják, szikkad-e a föld, meg lehet-e kezdeni a veteményezést. Mindezt azért teszi, hogy kellő időben földbe kerüljön a mag, mert időbeni vetés után várható sikeres termés.

Milyen magvak kerüljenek a földbe? Mindenekelőtt a hidegtűrők. Ilyenek elsősorban a cukorborsó-félék, köztük egyik leghidegebb tűró a kifej-tőborsó. Még a kicsírázottban sem tesz kárt a kisebb fagy. A fagyon kívül még az a veszély is fenyegeti, hogy a csírázott magvakat megkeresik a madarak, főleg a galambok, s ráállnak egy sorra, bizony nem sok marad belőle. Ilyenkor van nagy szükség a Netlon-hálóra. De lehet a madarak ellen védekezni úgy is, hogy tuskés gallyakkal fedjük be a sorokat. A zöldborsó kedveli a nedvességet, ezért szereti a virágzás előtti öntözést.

Tavasszal szinte vágyik az ember szervezete, hogy friss zöldséget is egyék. Ezért kell időben a sárgarépát és a petrezselymet is elvetni. Ha mód van rá, lazább talajba vessük. A sárgarépa és a petrezselyem nem gyorsan kelő növény. Ezért okosan teszi, aki

gyorsan kelő sorjelző növényt – pl. salátát – is vele együtt veti el. Így időben el lehet végezni az oly fontos talajlazító kapálást.

Meg kell választani a fajtát is, hogy nyári fogyasztásra termelje valaki vagy éppen nemcsak a zöldséget, hanem télen a gyökerét kívánják felhasználni.

Gyümölcsfák tavaszi ültetése

A gyümölcsstermesztők körében gyakori beszédtema, hogy milyen gyümölcsfákat érdemes egyes helyeken telepíteni. Okos dolog ez a tájékozódás. Hiszen elmondják egymásnak, hogy ha elfagy a barack, bizonyosan fagyúgós a hely. Ezért kell jól kiválasztani a telepítés helyét.

Hogyan készítsék elő az ültetés helyét? Egyesek a talajt megforgatják, mások gödröt ásna. Szakemberek elsősorban a forgatást ajánlják azért, hogy a gyökérzet néhány év alatt szője át a talajt és tudjon több táplálékot felvenni. Ugyanis a gödörbe való ültetésnél közel sem tud a gyökérzet így terjeszkedni.

Csak ép és jó gyökérzetű csemetét érdemes ültetni, mert így biztosabb az eredés, a továbbiakban pedig a fejlődés.

Ha suháng ültetése történik, az ágakat, így a koronát megfelelő, szép formára lehet alakítani a metszéssel.

Ültetni csak a csemete nyugalmi állapotában szabad, mert ha megindul a nedvkeringés, eredéskor a gyökérzet nem tud elegendő mennyiségű táplálékot szállítani. Természetesen csak akkor telepítsünk, ha már nem fagyos a talaj.

A gyakorlat és a tapasztalat azt mutatja, hogy jobb az őszi telepítés, de elkerülhetően a tavaszi telepítés is. Ajánlatos, hogy az ültetés előtt a csemetét egy napra állítsuk vízbe. A már kiásott gödörbe helyezzük el a csemetét olyan mélyen, mint ahogyan a falkolában volt. Ezenkívül készítsünk a morzsákos talajból híg pépet és ültetés előtt ebbe mártjuk a csemete gyökérzetét. Az érett istálló- vagy komposztrágyát előzőleg tegyük a gödör aljára, ezt takarjuk be morzsákos földdel.

Az elültetett fát körül kell taposni, közben néhány vödör vízzel beöntözzük és utána az elültetett fát körülkucapoljuk. Kívánatos a csemete mellé karót tenni és úgy hozzáerősíteni, hogy ez a fáska külső héjazatát meg ne sértse, a fa növekedése esetén bele ne vágódjék a héjába.

Egy-egy szépen eredő általunk ültetett fában növekedése alatt sok örömmünk lesz főleg akkor, ha megjelenik és beérik az első gyümölcs.

Kiss József

Üzenet Teri „nővérnek”

Ha ezt a szót hallottam eddig, hogy: nővér, nővérke, nekem mindig a szeretet, a türelem, a megértés, a segítőszándék, a kedvesség jutott eszembe.

Őn, Teri „nővér” bebizonyította, hogy ezt a munkát lehet szeretet nélkül, türelmetlenül, megértés nélkül, segítőszándék nélkül, kedvesség nélkül is végezni! (Ezért tettem idézőjelbe a neve mellett a nővér szót!)

Többek között édesanyámat „ápolta” a szekszárdi kórház sebészetén a felsoroltak szerint, aki rettegett az utolsóknak ígért éjszakától, melyen Őn volt az ügyeletes. Január 28-ról 29-re virradó éjszakáról van szó, melynek számunkra kimondhatatlanul szomorú lett a hajnala.

Nem a haláltól félt ő – hisz az orvos ígérete szerint másnap távozatott volna a kórházból – hanem Öntől, s gondolom okkal.

Édesanyámat már feltámasztani nem lehet, de az ő emlékének, önmagam igazságérzetének és még az ápolásra szoruló betegeknek tartozom soraimmal, már csak azért is, mert döbbenetesen elszaporodtak a „Teri nővérek”.

Üzenem, hogy egyszer talán Őn is ápolat lesz, és kívánom, hogy hasonló „ápolásban” legyen része. Továbbá üzenem, hogy a legfőbb tantárgyból, az EMBERSEGBŐL elégtelenre vizsgázott, sőt osztályt ismételni lenne kötelessé!

Varga Lajosné
tanító

perel, nem állít pellengérré, nem kíván fejeket, csak fekete ruhában, csendesen beállít a szerkesztőségbe. Elégtételt szeretne saját maga számára: ha megjelenik a rövid üzenet, talán könnyebb lesz beletörödni. Könnyebb lesz őszinte felháborodását és szomorúságát elfojtani és együttélni a gondolattal, hogy az általa kifogásolt esetet megvizsgálták, a szóban forgó Teri nővér pedig hosszabb ideje dolgozik az osztályon. Hasonló panasz ellen eddig nem volt, orvosik és nővérek együttesen állítják. A remek munkatársról még a kórteremben fekvő beteg sem tudott rosszat mondani (!), így „az édesanyja halálát közvetlenül megelőző időszakra vonatkozóan a nővér részéről kifogásolható magatartás

nem igazolható”. Egyebek mellett ez áll a válaszelevélben. Igaz, az is szerepel ugyanott: kifogásolható volt, hogy a nővér úgy ítélte meg és felszólította az idős asszonyt, hogy szükség esetén menjen ki a WC-re, de ennek szorgalmazása a tervezett hazabocsátása előtt természetesnek tekinthető.

Nincs szándékomban kétségbevonni a vizsgálati eredményt, orvosi kérdésekben pedig állást foglalni nem tudok. De a durva hangnem, az embertelen fenyegetés, amivel az ágyhoz kötött beteget kora délután arra szólította fel a nővér, hogy úgy használja az ágytálat, hogy utójára hozta... Vérlázító. És sajnos nem egyetlen és egyszeri megalázó helyzet. De a bántásokat felsorolni késő.

Ehelyett egyetlen megjegyzés, amin talán elgondolkodnak mindazok, akiket érint: országos adatok alapján az orvosi kezelésre, bánásmódra legtöbb panasz Tolna megyében érkezik a betegek részéről. Ez pedig korántsem az egészségügy belügye.

–takács–

Tisztaszoba

Miért kerülnek el a nyugdíjasokat?

Azért, mert legtöbbjük siránkozik, elégedetlen és pesszimista. Valóban nehéz időket élünk, s a fiatalok is többet szeretnének, nem szívesen mondanak le a megszokott életmódjukról. Más se hiányzik nekik, mint hogy meghallgassák egy idős ember sirárait.

En nem látom olyan súlyosnak a helyzetünket – kivételt képeznek természetesen a magatehetetlen, elhagyatott öregek –, mert ha férjével él, akkor a két nyugdíjból szépen ki lehet jönni. Ha pedig egyedülálló, akkor sem szabad elkeserednie, mert mire odajut, hogy nyugdíjba kerüljön, már teljesen fel van szerelve a lakása, a konyhája, sőt ruháimra sem lehet gondja, a divat nem változott annyira meg, hogy ne lehetne több éves ruhát is viselni.

Mire kell a nyugdíj? Elsősorban a lakás fenntartására – lakbér, fűtés-világítás. Másodsorban élelmezésre: sajnos legtöbb-ször gyógyszerre. Szerintem, ha a legalacsonyabb nyugdíjat vesszük, akkor is marad annyi pénz, hogy kedvtelésünknek is szolgáljunk – szerényen.

Talán azok vannak a legnehezebb helyzetben, akik özvegyen maradtak egy panel házban – leginkább vidéken, mert nekik a létminimum-hoz szükséges élelmet is pénzért megvenniük. Miért is hangsúlyozom a vidéket? Bizony azért, mert a fővárosban mindig vannak leértékelések, a piacokon nemcsak most, de régebben is lehetett választani olcsóbb árut, de itt vidéken erről még csak álmodni sem lehet.

Igen fontos, hogy találjon mindenki magának való elfoglaltságot. Ismerek 92 éves öreg nénit, aki még mindig megvár mindent a régi Singer varrógépén, tudok olyanról, aki időskora ellenére is elvállal 4 órás munkát, amiért kevés pénzt kap, de szívesen teszi, mert emberek között van, nem érzi soha egyedül magát.

Ha ereje engedi, nagyon helyesen teszi, amikor segítséget nyújt elhagyatott embereknek azzal, hogy felderíti, szeretetet visz otthonába, s nem engedi eltespedni. Még az is gyógyír az ilyen betegnek, ha meghallgatják panaszát, de a legnagyobb kincs az öreg emberektől, ha meg is tudják tartani e panaszokat, soha nem élnek vissza – még úgynevezett „jóindulatból” sem azok kibeszélésével.

Biztosan derűre válik kedve minden nyugdíjasnak, ha arra is gondol, hogy mennyivel rosszabb időkét élünk már meg. Milyen nagyon sokat jelent ez a nyugalom, ez a csodálatos változás Erdélyben és Németországban, sorolhatnám a többi is. Végül nem szabad megfeledkeznünk 70 éven felülieknek arról, hogy mennyi kedvezményt kapunk. Mikor vették ezt figyelembe?

Törekedjünk mindig arra, hogy ne csak a szeretetet várjuk, hanem ahol csak lehet, osszuk is azt. Így lesz értelme az életünknek, s a pesszimizmusból át tudunk lépni az optimizmusba.

dr. Kujáni Gáborné

A fenti elkeseredett sorokat egy olyan asszony vetette papírra, aki közel két évtizede van a pedagógus pályán és végtelen türelméről közismert. Most elfogyott ez a megértő tolerancia. Ennek ellenére nem

Nyílt levél Szentágotthai János anatómus professzorhoz (2.)

Minket, a Petőfi Bizottság tagjait, mindnyájunkat Petőfi sorsa izgat, az igazság, nyomtalan eltűnésének története. S ha csak egy morzsányi remény van arra az eshetőségre, hogy elcipeltek több társával együtt Szibériába – költelességünk utánanéznii! S ha akadt mecénás Morvai személyében, akkor a fennálló törvényekkel ellentétben ne hangsúlyozza professzor úr, hogy a „kiadásából egyetlen fillért nem lehet adómentesnek tekinteni”. Petőfi hainak kutatása a mai fogalmak közt kulturális cél, s ha az Akadémia erre nem vállalkozott, azért mégis csak kulturális célért való tudományos kutatás folyt; hat, egyetemet végzett antropológus, illetve régész vezetésével! Saját főnökünk is egyetemet végzett, az egri Hevesi Szelem főszekeresztő-helyettese, Pécsi István. Sőt, tolmácsaink is egyetemet végeztek; Nehéz Mihály a SZU-ban, és Záhemszky László docens.

Költelességünk utánajárni a kérdésnek. Mert ha valóban sebesülten, ájultan magukkal vitték, később esetleg rabláncban, akkor a „rabok legyünk vagy szabadok” sorok írójának a legtragikusabb, a legképtelenebb sors jutott!

On csak a témában való járatlanságát árulta el azzal, hogy azt mondta: „ilyen alapon akár Új-Zélandon is kereshették volna!” Nem ismeri tehát a lengyel Visnyevszki, az 1863-as lengyel felkelés után Szibériába került és 1867-ben amnesztiával szabadult rab híradását a szibériai olombányában kicsit megőszült Petőfiről – melleleg

tavaly áprilisban láttuk négyen a csitai levéltárban a Csitában raboskodó Visnyevszki nevét! – nem ismeri Jókai cikkeiről erről lapjában, a HON-ban, 1867-ben, álmatlan éjszakáiról és expedíciós javaslatairól! Reviczky versét a szibériai variációval kapcsolatban, Jókai versét erről, az 1877-es parlamenti interpellációt Tisza Kálmánhoz ezügyben, Andrásy Gyula miniszterelnök kérdését a cárhoz 1878-ban a berlini kongresszuson, az I. világháborús foglyok bajkálói Petőfi-sír híradásait és fotóját, Éliaszov bajkálói néprajzprofesszor véleményét a bajkálói Petrovics-történetek alanyáról, stb.

Őnök csak kinevetnek és elhamarkodottan ítélik meg. Nem látták a legfontosabbat, a csecsnyúlvány-fotót. A januári akadémiai delegáció pedig hallgat róla, a legnagyobb bizonyíték férfias jellegeréről!

Alekszejev moszkvai antropológus professzor pl. ezt mondta a TV2-nek adott interjújában a nem meghatározásáról: „Kb. 80%-ig meghatározható abba az esetben, hogyha a kezünkben koponya van. Hogyha az Ön kezében medencecsont is van, akkor a meghatározás valószínűleg megemelkedik 95%-ra. Vagy másutt: „Most arról beszélni, hogy ezek Petőfi maradványai lennének, nagyon korai... Az átadásról, úgy gondolom, beszélni még időnek előtti, korai”. Tehát ő nem zárja ki a lehetőségét, hogy férfi-csontváz és Petőfi!

Őn nem látta a koponyát, s mégis semmi kétsége??

Amellett Őn ezt is nyilatkozta:

„Egy hajdani dekabristáról, a cári Oroszország száműzöttjéről, vagy pedig a helyi ortodox zsidóság múlt század közepén élt tagjáról lehet szó.” Professzor úr! Csak egyetlen dekabrista, azaz (1825) „decemberi” lázadó halt meg Barguzinban, Mihail Küchelbecker, aki német származású volt. Ő pedig női tetemről beszél. Dekabrista nő nem volt. Az ortodox-zsidó variációt, a koporsó nélküli temetés miatt a Fekete Sándor által elterjesztett képtelen elgondolást pedig vesse el örökre, kérem. Itt mellékelem a DATUM c. napilap 1990. január 26-i számában megjelent cikkemet, interjúmat az ortodox zsidó rabbival, Hoffmann Áron úrral erről, illetve ennek lehetetlenségéről, képtelenségéről. Mongol temetere, 20 centivel föléráftetni koporsó nélkül egy ortodox zsidó embert? Még egy hozzá nem értő számára is elképzelhetetlennek tűnik. Ő adatokkal cáfolta. (Koporsó nélkül temették Nagy Imrét is...)

– Azóta újabb információt is kaptam Herczog László rabbi úrtól: Az ortodox zsidó halott két szemére és szája 1–1 cseréparabot szoktak tenni. De mivel semmiféle cserép nem volt a sírban, ez végsőképp kizárja annak a lehetőségét, hogy zsidó tetemről van szó.

Ezeknél a variációknál a nevétségessé tétel a cél. Volt már ez a csontváz: 1. ortodox zsidó férfi, 2. takaros nő, 3. Rebekka néni, az öreg zsidó néni, 4. ivaréretlen lány, 5. 80%-ban biztos, 25 éven felüli nő, 6. A mongol fiú felesége, 7. alul (lábszáraiban, lábfej-

nagyságában) férfi, felül nő, 8. alul nő (medence), felül férfi 9. hermafrodita.

(folytatjuk)
Kéri Edit

KOSSUTH RÁDIÓ: 6.20: Pártok választási műsora. 7.20: Pártok választási műsora. 8.05: Hangszemle. 8.20: Eco-mix – Gazdasági magazin. 8.05: Hangszemle. 8.20: Eco-mix – Gazdasági magazin. 8.50: Külpolitikai figyelő. Középkorú hullámon: 9.00–11.00: Napközben. URH-n 9.00: Egész napos közvetítés az Országgyűlés üléséről. 11.05: Népdalkörök és citerazenekarok. 11.35: Utazás a koponyám körül. 12.30: Pártok választási műsora. 12.50: Törvénykönyv – Gazdaság és jog. 13.00: Klasszikusok délidőben. 14.05: Beszéljünk nehéz. 14.15: Szajna utca – Jacques Prévert versei. 14.33: Kettősök Szimai Albert operettjeiből. 15.00: Zengjen a muzsika – Az amatőr zenei mozgalom híradója. 15.30: Népdalok, néptáncok. 16.00: Tizenhat óra. 16.15: Zeneiskolásoknak – zeneiskolások muzsikálnak. 16.25: Állatok – nálatok – Játékok, tanácsok, rejtvények gyerekeknek. 17.00: Olvastam valahol... 17.20: Bemutatjuk új kórusfelvételeinket. 17.55: Ipargazdák. 18.05: Láttuk, hallottuk, olvastuk. 18.30: Esti Magazin. 19.25: Pártok választási műsora. 19.30: Sportvilág. 19.50: Petrovics Emil: Magyar gyermekdalok. 20.00: „Mondd, Te kit választanál?” 21.00: Radióton korongokról! 21.03: Gondolatok a Kalevaláról, a Kalevala napján. 22.00: Hírvilág. 22.30: Történelmi párhuzamok. 22.00: Fialok stúdiója. 23.10: A trójaiak Karthagóban. 23.38: Szimfonikus miniatűrök.

PETŐFI RÁDIÓ: 8.05: Rivaldafényben. 9.05: A Szófiai Fúvószenekar felvételeiből. 9.36: Dizzy Gillespie dzsesszegyüttese játszik. 10.05: Hajszaölgyökerek. 10.20: Slágerrel slágerre. 11.05: Családi tükör. 11.35: Rólunk van szó! 11.40: Jöjj ki, napocska. 12.10: Nótamuzsika. 13.05: A tegnapi slágereiből. 14.00: Boldog születésnapot! 15.05: Pihenődő. 17.05: Kölyökrádió. 17.30: Ötödik sebesség. 18.30: Pop-regisztr. 19.05: Garázs. 19.35: Könnyen felejthető...? 21.05: Kapcsoljuk a 22-es stúdiót. Kb.22.05: A Budapest Ragtime Band lemezeiből. 22.23: Az Ifjúsgági Rádió bemutatja. 23.10: Sporthíradó. 23.20–0.14: Könnyűzene.

BARTÓK RÁDIÓ: 9.15: Zenekari muzsika. 10.30: A magyar nyelv százada. 10.45: „Aranyháló” 12.05: Hegyek alján. 13.05: „...a dal szüli énekését”. 14.00: Zenekari muzsika. 15.05: Verdi. 17.27: Holnap közvetítjük. 17.45: Kamarazene. 18.30: V materinskom jazyku. 19.05: Törd a fejed! 19.20: Bioszféra expedíció. 19.35: Kapcsoljuk a Zeneakadémia nagyeremét. Kb.21.30: Régi hollywoodi filmsláger.

22.05: A kamarazene kedvelőinek. 22.58: Budapesti beszélgetés Millos Auréllal.

SZABAD EURÓPA RÁDIÓ: 6.00: Kezddik a nap: hírek, hírmagyarítások, műsorismertetés, napi kalendárium, zene. 8.00: Hírek. 8.10: Forgószínpad. 8.45: Nemzetközi sajtószemle. 9.00: Hírek. 9.10: Autórádió. 9.40: Hobby. 9.50: Párizsi magyar figyelő. 10.00: Hírek. 10.10: Emberek, művek, események. 10.40: A technika világa. 11.00: Hírek. 11.10: Forgószínpad. 11.45: Nemzetközi sajtószemle. 12.00: Déli hangverseny. 12.10: Az élet megy tovább. 12.40: Történelmünk útja. 13.00: A Mai nap és műsorismertetés. 13.30: Nyitott szemmel. 13.40: Könyvismertetés sorozat. 14.00: Hírek. 14.10: Emberek, művek, események. 14.40: A technika világa. 15.00: Hírek, műsorismertetés. 16.00: Hírek. 16.10: Az élet megy tovább. 16.40: Rádióegyetem. 17.00: Hírek. 17.10: Forgószínpad. 17.45: Nemzetközi sajtószemle. 18.00: Hírek. 18.40: Könyvismertetés sorozat. 19.00: Hírek. 19.10: Kommentár nélkül. 19.40: Könyvismertetés. 20.00: Hírek. 20.40: Tallózás magyar folyóiratokban. 20.50: Mérélen. 21.00: Forgószínpad. 21.45: Nemzetközi sajtószemle. 22.00: A Mai nap késő esti kiadása. 22.30: Autórádió. 23.00: Hírek. 23.10: Kommentár nélkül. 23.40: Könyvismertetés. 24.00: Hírek. 0.10: Nemzetközi sajtószemle. 0.25: Tallózás magyar folyóiratokban. 0.35: Mérélen. 0.45: Műsorzárás.

TV1: 8.05: Stúdió '90. 8.50: Képűjság. 8.55: Az Országházról jelentjük... 16.40: Képűjság. 16.50: Déli videoujság. 17.00: Správny – Hírek szlovák nyelven. 17.05: Határtalan szerelem. 17.40: Sorstársak. 18.00: Újabb történetek a kis-kertekről. 19.05: Reklám. 19.10: Esti mese. 19.20: Reklám. 19.30: Híradó. 20.00: Reklám. 20.05: Választási műsor. 20.15: Sütő András: Kisember születik. 21.10: Választási műsor. 21.20: Reklám. 21.25: Az Országházról jelentjük... 21.55: Új Világ. 22.40. Híradó 3.

TV2: 16.05: Képűjság. 16.20: TV 2. Bennie: Reklám – Ripontok – Időjárás – Zene. 16.50: Telesport. 18.15: BUMM! 18.25: Gyerekeknek! 18.44: TV 2. 19.00: A flamingó szerezcsézt hoz. Ész film. 20.07: TV 2. Benne: TV 2-klub.

21.00: Híradó 2. 21.20: TV 2. 21.55: Napzárta. 22.40: Egy férfi, akit szerettek. Kb.23.35: TV 2.

OSZTRÁK TELEVÍZIÓ: 1 műsor: 9.00: Hírek. 9.01: Alf. 9.30: Francia nyelvtanfolyam. 10.00: Iskolatévő. 10.30: Sylvia. 12.05: Trükkdoboz. 12.15: Külpolitikai magazin. 13.05: Hírek. 13.15: Mi. 13.45: A Winslow-fiú. 15.35: Heathcliff és Riffraff. 16.00: A titokzatos ajándék. 16.35: Mini műterem. 16.55: Mini tv-híradó. 17.10: Gyermek a harmadik világban. 17.35: Mini klub. 17.55: Mackóék. 18.00: Mi. 18.30: Hamvazószerdai koncert. 19.30: Híradó. 19.55: Kulturális hírek. 20.10: Sporthírek. 20.15: A Guldenburgok öröksége. 21.00: Döntés napfelkelte előtt. 22.50: Hangok. 0.30: Hírek. 0.35: Miami bűn. 1.20: Hírek.

2 műsor: 16.55: Művészlexikon. 17.00: Az inflációtól a stabilitásig – 3. rész: Felhők a „Boldogok szigete” fölött. 17.30: Tájak és emberek. 18.00: Alf. 18.30: Wurlitzer. 19.00: A tartományok mai napja. 19.30: Isten számol velünk. 19.45: Használható. 19.50: Romuald Pekny prédikációja. 20.15: Levelek a parkból – Film Gabriel Garcia Marquez nyomán. 21.40: Ahogy te nekem, úgy én neked. 22.00: Híradó 2. 22.25: 1–2-X. 22.30: A csendes éj. 23.15: Bruckner 6. szimfóniája. 0.20: Hírek.

RTL PLUS: 6.00: Ultraman – Titkos énem. 6.25: Halló, Európa – Jó reggelt, Németország! 8.30: Hírek. 8.35: Telebutik. 9.00: Hírek. 9.10: A Springfieldek története. 10.05: Játékshow. 10.35: Kedves Bill bácsi! 11.00: Ragazzi. 11.40: Konyhaművészet. 12.05: Egyszerűen állati. 12.30: Klasszikusok délidőben. 13.00: Tebe tudok. 13.30: Kaliforniai klán. 14.15: A Springfieldek története. 15.00: Kedves Bill bácsi! 15.30: Játssz velünk! 15.43: Üzleti hírek. 16.00: Gazdagok és szépek. 16.30: Sorsdöntő év. 17.10: Játékshow. 17.45: Játssz velünk. 17.55: Hírek. 18.00: Dr. med. Marcus Welby. 18.45: Híradó. 19.05: Időjárás-jelentés. 19.15: CHiPs. 20.10: Kalapács. 20.35: Labdarúgás. 22.45: Hírek. 22.55: Csodálatos évek. 23.25: A floridai kapcsolat. 1.10: Bellamy. 1.55: Aerobic.

SUPER CHANNEL: 7.00: Napkezdet. 8.00: Hello, Ausztria, hello Bécs! 8.30: Egyveleg. 16.00: Forró drót. 17.00: Hullámhosszon. 18.30: Kék éj. 19.30: Időjárás. 19.55: Időjárás-jelentés. 20.00: Nemzetközi hírmagazin. 20.30: A Der Spiegel hírmagazinja. 21.00: A ma világa. 21.30: Európai üzleti hírek. 22.00: Hírek, időjárás.

22.10: Nemzetközi hírmagazin. 22.40: A tudomány távlatai. 23.10: Der Spiegel. 23.40: A ma világa. 0.10: Hírek, időjárás-jelentés. 0.20: Egyveleg. 1.20: Időjárás. 1.50–7.00: Egyveleg.

TV5: 16.05: Hírek. 16.15: A törvény nevében! 17.15: Esély a daloknak. 17.45: Főzlecke. 18.00: Számok és betűk. 18.20: Incifinici fantázia. 18.35: Pihenődő. 19.00: Hegymászók magazinja. 19.30: Hírek, időjárás. 19.40: Csillag papiros. 20.00: Közterület. 21.30: Felfedezés. 22.00: Tv-híradó. 22.25: Időjárás-jelentés. 22.30: Szent este. 23.55: Ex libris.

SATI: 6.00: Jó reggelt a SATI-gyel! 8.30: Hírek, időjárás. 8.35: Szomszédok. 9.00: Hírek. 9.05: Közkórház. 9.50: Háztartás. Horoszkóp. 10.00: Hírek. 10.05: Tévébolt. 10.30: Egy zseniális blöff. 12.15: Szerencsekerék. 13.00: Tévé-társaság. 14.00: Műsorelőzetes. 14.05: Alf. 14.30: Egészségünk. Horoszkóp. 14.40: Szeretethajó. 15.30: Boldog napok. 16.05: Örült vadnyugat. 17.00: Hírek, időjárás. 17.10: Szomszédok. 17.45: Műsorelőzetes. 17.50: Enterprise úrhajó. 18.45: Hírek, időjárás. 19.05: Szerencsekerék. 19.50: Hírek, időjárás. 20.00: Mike Hammer. 20.55: Hírek. 21.00. Költőzz át, drágám! 22.50: Csók a halál előtt. 0.30: Műsorelőzetes.

JUGOSZLÁV TELEVÍZIÓ: 1 műsor: 8.15: Műsorismertetés. 8.20: Tv-naptár. 8.30: Sorozat gyermekeknek. 9.00: Iskolatelevízió. 10.30: Hírek. 10.35: Iskolatelevízió. 12.30: Hírek. 12.35: Műsorismertetés. 12.40: Elmulasztották – nézzék! 14.15: Iskolatelevízió. 15.15: Műsorismertetés. 15.20: Hírek. 15.30: A kultúra éjszakai programja. 16.30: Magyar híradó. 17.00: Tv-napló I. 17.20: Oktatóműsor. 17.50: Sorozat gyermekeknek. 18.20: Számok és betűk. 18.40: Rajzfilm. 18.45: Üléfirás. 19.15: Rajzfilm. 19.30: Tv-napló II. 19.53: A mai sport. 20.00: Filmes. 22.35. Tv-napló III. 22.55: Angol nyelvű hírek. 23.00: Mindig Önökkel – Éjszakai program. 1.00: Hírek. 2 műsor: 16.35: Műsorismertetés. 16.40: Hírek. 16.45: Tv-naptár. 16.55: Gotwaldow: Kézilabda VB.17.40: Kézilabda VB: II. félidő. 18.15: Műsorkiegészítés. 18.20: Karlovaci, siseki, gospici, bjeloravi és varaždini körzeti program. 19.30: Tv-napló. 19.55: Műsorismertetés. 20.00: Zenei est. 21.30: TV-Mix. 21.40. Scientia Jugoslavica.

Az RTL PLUS, Super Channel, TV5 és a SATI műsorát részletesen közi a Telehold

Fluor-program gyermekeinkért

Megelőzés és gazdaságosság

Gyermekeink fogainak állapota egyszerűen katasztrofális. Ennek oka a helytelen táplálkozás, a szájjápolás elhanyagolása, valamint a fluor hiánya. E nyomelem hiányának súlyos következményeiről, valamint a fluorid pótlásáról, azaz a fluor-programról, az ezzel kapcsolatos külföldi eredményekről és hazai gondokról beszélgettünk dr. Selényi Judittal, Tolna megye sztomatológus szakfőorvosával.

Mielőtt elmélyednénk a témában, mielőtt a még ma is sújtó problémákat feszegetnénk, idézek dr. Makra Csaba 1985-ben kiadott füzetéből, melyet a kisgyermekkor fogbetegségei megelőzése érdekében írt. „A nemzetközi tapasztalatok és a hazai kezdeményezések eredményei mutatják, hogy a helyes táplálkozás és szájjápolás mellett ott, ahol hiányzik az ivóvízből a fluorid, vagy kevesebbet tartalmaz a kívántnál (1,0 mg/liter), szükséges ennek pótlása, illetve kiegészítése... Az egészségügyi kormányzat jóváhagyta a bölcsődébe, óvodába, iskolába járó gyermekek fluoridtablettával való ellátását. Ezeket az oktatási intézményekben kapják meg a gyerekek...”

Dr. Selényi Judittal a beszélgetésünk úgy indult, hogy bár „lerágott csontnak” minősíthető, de csupán a tekintetben, hogy az orvosok annyiszor, de annyiszor szölköltek róla, mi újságírók pedig rengeteget írtunk a mindenképpen helyteleníthető rossz példákra. Vagyis a gyermekek táplálkozására a szülők egy része nem ügyel, egyszerűbbnek tartja odaadni a tízórára szánt huszast, mint elkészíteni a szendvicset, noha jól tudják, hogy a pénzen cukorkát, nápolyit és más édességet vásárol a gyermek, netán az iskolákba felszerelt szőrp-automatákba dobja és a jópofa „játék” után megissza a kimért adagot, miután természetesen nem mos fogat, ráadásul éhes is marad.

– *Hogy tud hatni az egészségügy a gyermekintézményekre, a gyermekek életmódjának alakítására?*

– Az egészségügy sajnos (!) csak a felügyelete alá tartozó intézményekre tud hatni, ami csupán a bölcsődéket jelenti. Az óvodák és az iskolák már a művelődésügyihoz tartoznak, s mit mondjak, velük meglehetősen nehéz szót érteni.

– *Erre még térjünk vissza, ám előtte szólni kellene a fluor-programról.*

– Magyarországon 1985-ben indult a program. Viszont az iparilag és a fogászati ellátásban fejlett országokban – gondolok itt Nyugat-Európára és a Skandináv országokra – ennek évtizedesnél régebbi múltja van, ezzel együtt már eredményeik is figyelemre méltóak. A programot húsz évvel ezelőtt Mahltheler professzor indította Svájcban. Azóta ott a fogszuvasodás intenzitása ötven (!) százalékkal csökkent a gyerekek körében. Ezzel szemben nálunk száz gyerek közül 98-nak szuvas a foga.

– *És nem csak egy foga.*

– Nem ám. Felméréseink szerint a magyar gyerekeknek hat-hét szuvas foguk van. Tolna megyében 1986-ban vizsgáltuk a 12 éves gyerekek fogazati állapotát: akkor minden gyereknek 6,7 szuvas foga volt. Ennek megváltoztatása érdekében feltétlenül kell tenni valamit, s hogy lehet is eredményt elérni, azt a svájci eredmények bizonyították. Az is bizonyos, hogy azokon a területeken, ahol az ivóvíz fuoridion tartalma nem éri el a kívánt mennyiséget, ott a gyerekeknek lényegesen több a szuvas foguk, mint ott, ahol megfelelő mennyiségben van fluor az ivóvízben.

– *Említettük a helytelen táplálkozást, így meg kell emlékeznünk gyermekeink szájhigiénéjéről is.*

– Nyolc évig dolgoztam iskola-fogászatban. Volt olyan gyerekek, akinek elmondtam, hogy olyan szép fogai lennének, ha nem lenne lepedékes, s hogy rendszeresen kellene mosni, s akkor ilyen állapotban tarthatna sok-sok éven át, akkor azt mondta a gyerek – kénytelen voltam elhinni, látva ártatlan tekintetét – „Én mondtam már az anyukámnak, hogy vegyen fogkefét, de azt válaszolta, minnek az.”

– *A programnak a negyedik összetevője a rendszeres fogorvosi gondozás, vagyis fél évenként meg kell mutatni a fogakat szakembernek akár van panasz, akár nincs. Ettől nem idegesek a fogorvosok, nem mondják azt, hogy hisztis a szülő, mert állandóan hozzájuk rohagnak a gyerekekkel?*

– Nem. Egyáltalán nem. Ez a szülő felelőssége. Mi több, minden családnak, aki kicsit is ad arra, hogy rendben legyenek a fogai, van egy megszokott fogorvosa, akihez bizalommal fordulhat. De az iskolafogászatra, ha a szülő elmegy a gyerekekkel, általában ugyanaz a fogorvos kezeli a gyereket. Nem

beszélve arról az előnyről, hogy a gyerekek ott ismerős környezetbe, ismerősök közé kerül, oldottabb lesz. Ezért is ragaszkodunk ahhoz, hogy az említett fogászatok az iskolákba kerüljenek. Nem beszélve arról, hogy ebben az esetben az orvos és a pedagógusok között jó munkatársi viszony alakul ki.

– *Általában hogyan jellemezhető a fogorvosok és az iskolák kapcsolata?*

– Általában nem lehet jellemezni. Van, ahol kitűnő, van ahol szinte semmilyen. Jónak tartanám, ha a megyei művelődési osztályok vezetői erről beszélnének az iskolák igazgatóival, hogy engedélyezzék a fogorvos rendszeres „előfordulását” az iskolákban, netán egy-egy tanórán, s akkor változna a helyzet, s valóban lenne eredménye ennek a prevenció programnak.

– *Tavaly ősszel volt egy fluor-ankét Budapesten, s jórészt a programról volt szó. Milyen eredményre jutottak, hiszen korábban sok helyen egyszerűen nem voltak hajlandók az óvodákban, iskolákban kiosztani a gyerekeknek a tablettákat?*

– Vannak olyan budapesti kerületek, melyekből az érkezettek számlóját öröm volt hallgatni, azt az együttműködést, az olajozott együttműködést, az egymásnak való segítség-készséget. Én bámultam, mert ehhez Tolna megyében sajnos nemigen vagyok hozzá szokva. Ez az ankét egyértelműen megállapította, hogy a programot végre lehet hajtani. Idézem az összefoglalót:

„A program következetes végrehajtása folyamatos, korrekt együttműködést igényel a gyermekek érdekében az őket gondozó és nevelő egészségügyi, illetve művelődésügyi hálózat munkatársai részéről. Az óvodai és iskolai pedagógusok számára többletmunkát jelentő megelőző tevékenység

a jelenlevők beszámolója szerint a gyakorlatban megvalósítható, jól beilleszthető az oktató-nevelő munkába, összhangban van az oktatási törvényben meghatározott egészséges életmódra nevelés követelményeivel.”

– *A program anyagilag sem jelent különösebb gondot?*

– Az anyagiakat erre a kormány biztosítja. A szülőknek, az iskoláknak a program egyetlen fillérbe sem kerül. Csecsemőkortól 14 éves korig kell adni a szóban forgó tablettákat – a megfelelő dózisban, amit az orvos állapít meg és ellenőriz. Elmondom még, hogy a program kollektív, s ahonnan tapasztalataink vannak, ott mindenütt a közösségben kapták meg az ivóvízből hiányzó nyomelemet tartalmazó tablettát. Fontos, hogy a gyermekek naponta és azonos időben kapják meg a tablettát.

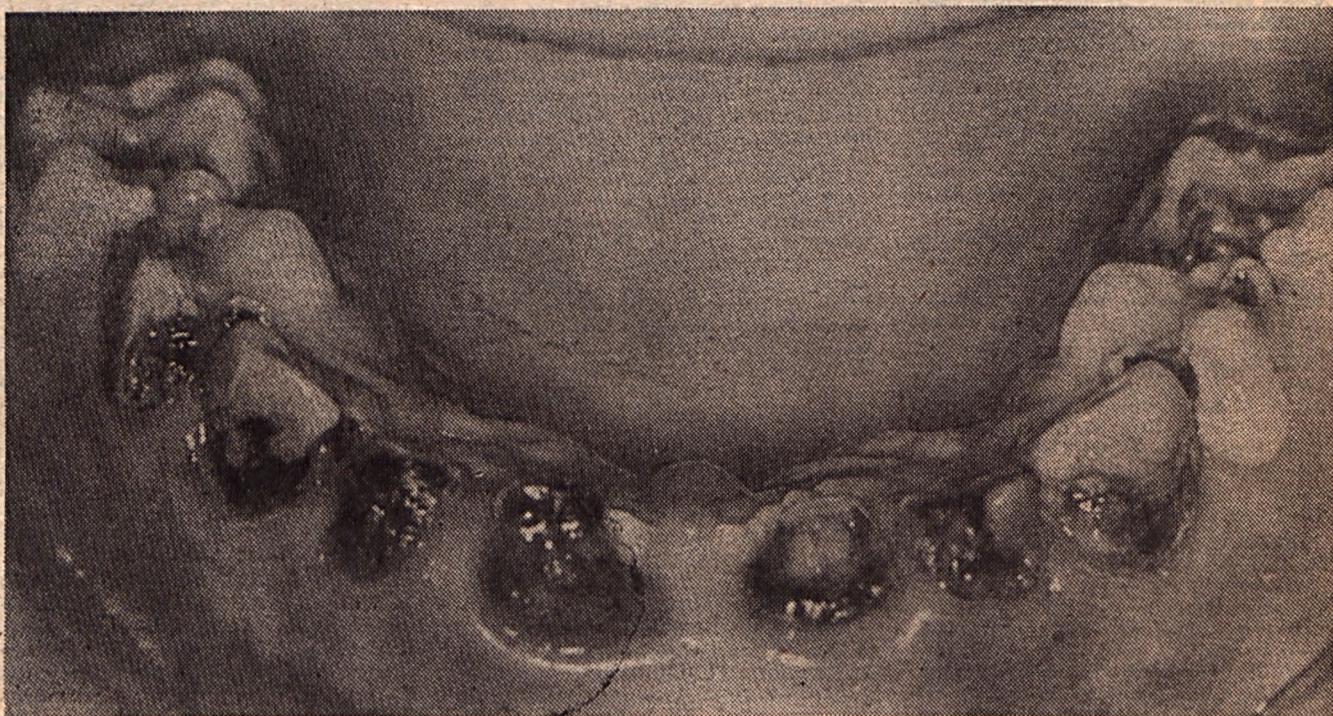
– *Száz óvoda és iskola közül hányban vállalják korrekten a gyógyszer beadását? Úgy hallom, hogy ez húsz százalék körül lehet.*

– Ezt ki sem merem mondani... Nagyon szeretném, ha legalább minden városban lenne egy szájhigiénikus vagy szakasszisztens vagy orvos, aki csak ezzel foglalkozna.

– *Végezetül megkérdezem, hogy várhatóan az egész életre kihat ez a program? S mi a helyzet Svájcban, ahol húsz évvel ezelőtt indították ezt, tehát már felnőtteken is mérhetőek az eredmények?*

– Várhatóan kihat az egész életre. A svájciak gazdaságossági számításokat is végeztek. Mert nem mindegy, hogy ki mikor veszíti el a fogait. A fogpótlás közismerten ma már Magyarországon is nagyon drága, nyugaton meg pláne. Persze, a prevenció nem csupán ezért fontos.

V. Horváth Mária

Menedzserszemléletű szövetség már van

Magyar tenisz is lesz?

A Magyar Tenisz Szövetség elnökségi ülésén Sauska Istvánt (43) választották meg főtitkárnak az ezt a munkakört eddig betöltő Zentay Ferenc helyére. A Davis Kupa csapat kapitányának Pintér Andrást, a Levi Strauss Kft. ügyvezető igazgatóját, a Federation Kupa csapat kapitányává Machán Róbertet választották meg. Mindkettőjük kinevezése egyéves időtartamra érvényes.

*

A jelek szerint tehát teljes órségváltás következett be a hazai teniszélet vezetésében. Az elnöki poszton már a decemberi közgyűlésen megtörtént a csere – Szigeti Abrist Csabai Béla váltotta fel –, s most a többi kulcspozíció is a „menedzserszemléletű” újhullám képviselőinek birtokába került.

Közülük a legismertebb név az egykori kiváló játékos, többszörös bajnok Machán Róberté, aki korábban már a Király Kupa csapatot is irányította. Ami Sauska Istvánt illeti, ő talán még a bennfentesek előtt is ismeretlen. A négy nyelven beszélő közgazdász megszállott teniszrajongó. A Budapest határában, az M3-as autópálya mentén épült Károlyi Klub nevű tenispálya tulajdonosa. A legnagyobb hazai gyermekverseny-szervező, minden adottsággal rendelkezik a főtitkári poszt betöltéséhez.

Meglepetést keltett, hogy Pintér András személyében nem kimondott szakember került a Davis Kupa együttes élére. Hogy mégsem „véletlenül” esett rá a választás, azt bizonyítja a titkos szavazás eredménye: egymaga több mint háromszor annyi szavazatot kapott, mint a másik két jelölt, Temesvári Ottó és Jákfalvy Béla összesen.

– Sokan úgy tartják, edzői képesség nélkül merészség nekivágni egy ilyen feladatnak – nyilatkozta az MTI munkatársának az új kapitány. – Szerintem régen rossz lenne, ha egy Davis Kupa-mérkőzés közben nekem kellené elmagyaráznom mondjuk Lányi Andrásnak azt, hogyan tartsa az ütőt. Nem mintha az ilyesmihez nem értenék, hiszen több évtizedet töltöttem már el a teniszsportban. Azt hiszem, egy kapitánynak inkább menedzserei képességekkel kell rendelkezni.

Lányi András nevét véletlenül említette?

– Nem, szó sincs róla! Amikor megtudtam, hogy én leszek a kapitány, azonnal felhívtam Los Angelesben tanuló éljáterőnkünket. Kiderült, éppen akkor vizsgázik, amikor május elején első Davis Kupa-mérkőzésünket játsszuk Belgiumban. Vállalná-e a játékot? – kérdeztem tőle. Azt válaszolta, hogy áthelyeztetni a vizsgáit, csakis az én kedvemért. Nos, ha más haszna nem is, de ennyi már mindenképpen volt a megválasztásomnak – fejezte be Pintér András.

Mezey – Vidi-mezben

Mint az várható volt, Mezey György exkapitány mégis csak vállalt munkát a magyar labdarúgásban. A tragikus hirtelenséggel elhunyt Kaszás Gábor helyét veszi át a Videoton kispadján. Szerződése a nyárig szól.

Portisch sakkmaratonija

Hétfőn három függőjátzmát folytattak a linareai szuper sakkturnán. A nap nagy nyertese a szovjet Valerij Szalov volt, aki mindkét, korábban félbeszakadt játszmájában megszerezte a teljes pontot, s ezzel feljött a 2-3. helyre. Portisch Lajos még 125 lépés után sem tudta befejezni a spanyol Illescas elleni partiját, az továbbra is függő.

Ami az élvonal szovjet Garri Kaszparovot illeti, eddig hét fordulóból 6 pontot gyűjtött, s ha a hátralévő négyből csak 2,5-et szerez, tovább növeli Élő-értékszámát. Ez pedig egyben azt is jelenti, hogy az általa január 1-jén felállított pontvilágcsúcs tovább növekedhet. – Eremények:

Short (angol) – Szalov (szovjet) 0-1 (a 3. fordulóból)

Illescas (spanyol) – Portisch Lajos függő (a 6. fordulóból)

Szalov – Juszupov (szovjet) 1-0 (a 6. fordulóból)

Az állás: Kaszparov 6, Gelfand (szovjet) és Szalov 5-5, Short 4,5, Ivancsik (szovjet) 4, Juszupov és Beljavszkij (szovjet) 3,5-3,5, Gulko (amerikai) és Szpasszkij (francia) 2,5-2,5, Illescas és Portisch 1,5-1,5 (1-1), Ljubojevics (jugoszláv) 1,5 pont.

Bagyula slágere a régi: mindig magasabbra

Nagyszerű formában szerepelt az év eleji fedett pályás atlétikai versenyeken Bagyula István, a jelenlegi legjobb magyar rúdugró: az egyesült államokbeli George Mason Egyetem hallgatója a közelmúltban kétszer is átrepült az 570 cm-es magasság felett, ami ugyancsak biztató a hétvégi, glasgowi Európa-bajnokság előtt.

Milyen körülmények között készül a tengerentúlon? – kérdezte a magyar csúcstartótól az MTI munkatársa.

– Nagyon jól érzem magam Fairfax-ben, az egyetemen ugyanazokat a lehetőségeket megkapom, mint idehaza – válaszolta Bagyula István. – Annyiban keményebb a dolgom, hogy odakint rengeteget kell tanulnom.

A közelmúltban a másik Amerikában tanuló atléta, Molnár Tamás is országos csúcsot javított 400 m-en. Véleménye szerint mi eredményezi az ugrásszerű javulást az Egyesült Államokban tanuló magyar versenyzőknél?

– Nálam ez a fejlődés nem volt olyan gyors, hiszen most már a harmadik félévemet töltöm a tengerentúlon. Igaz, tavaly sérüléssel bajlódtam, s ez

alaposan visszavetett. Amerikában rendkívül erős az atlétikai élmezőny, s bizony nagyon kell hajtani ahhoz, hogy valaki a legjobbak közé kerüljön. Ez a szoros verseny mindenkit nagyobb erőfeszítésre ösztönöz, s így az eredményeink is javulnak.

Ugrótechnikája mennyit változott az elmúlt másfél évben?

– Úgy érzem, magabiztosabb, stabilabb lettem, s magasabban fogom a rúdat, mint korábban. Amióta az Egyesült Államokba kerültem, újra régi mesteremmel, Gagyi Endrével készülök a versenyekre. Vele már régebben, hét- és tizenöt éves korom között is edzettem, s nagyon örülök annak, hogy újra együtt dolgozhatunk.

Glasgow-ban mi lesz a cél?

– Ebben a számban nem szabad „jósolni”, hiszen a pillanatnyi forma mindent eldönthet. Az 570 centis eredménnyel az első hat közé egészen biztosan be lehet kerülni, bár nagyon erős mezőny várható a fedett pályás EB-re. Én mindenesetre azt szeretném, ha mindig magasabbra repülnek – mondta befejezésül Bagyula István.

Kulissza

Petíció a magyar sport megmentéséért... Valóban kaotikussá vált a helyzet, hiszen a gyérülő, fokozatosan csökkenő központi támogatás mellett – gazdasági kényszerűségből – egyre több vállalat vonult ki a sportból millióival. Nem vitatom a petíció jogosságát, hisz a kutyaszorítóban lévő egyesületek megmentésére a Parlament valamiféle rendkívüli intézkedésére van szükség. A sport – a követendő nyugati példa alapján – igazán kaphatna valamilyen könnyítést a forgalmi adó és a társadalombiztosítási járulék ügyében.

Mert az a vállalat, az a gazdasági egység, amely szívügyének tekintette a sportot és jelentős támogatást nyújtott, egyfajta missziós szerepet is betöltött. Pedig egyáltalán nem kényszerítette, nem kényszeríthette erre semmi. Ismerek olyan mezőgazdasági termelőszövetkezetet, mely az átlagosnál csak éppen jobb, de mégis csaknem millió körül képes adni az adott település sportegyesülete szakosztályainak, de ismerek olyan, magának országos rangot kivívott mezőgazdasági kombinátot, mely saját dolgozói tömegsportjának támogatásával letudta a sportfinanszírozás gondját – noha a nyeresége százmillió nagyságrendű.

S a kíméletlen adóterhek a sportszerető bázisszervezőket is elriogatták. A leköszönő parlament aligha tesz mást, minthogy szétárt karokkal sajnálkozik, s már sejtem is a választ: nem lehet kivételt tenni, mert ez esetben a kultúra, a művészet és más egyéb szféra is benyújtja a számlát, márpedig ennek a borotvaélen táncoló költségvetésnek minden forintja szüksége van. Am abban felettébb bizhat a sport népes családja, hogy a már legitím parlament árnyaltan foglalkozik ezzel a kérdéssel, s egy mély analízis után – adóügyben – megkapja az esetleges privilégizált helyét. Mert a sport – nem szócséplés – milliók ügye. S ebben – szerintem – nem is az ügyvezetett menő hazai versenyzők, menő hazai szakosztályok helyzete a legaggasztóbb. Osztom az MDF egyik „sportideológusának”, Gyarmati Dezsőnek a véleményét, miszerint nem az élsportért kell elsősorban aggódni, mert az ügyis lesz, hanem a közép- és kis-településeken tapasztalható sorvadás, leépülés miatt. Amikor az irracionális rendeletek következtében azért kell egy tévesnek, vagy egy vállalatnak fizetni, hogy saját buszát a csapat rendelkezésére bocsáthassa.

Az élsport jajveszékélésében érzek azért némi mesterkéeltséget is. Elsősorban azon képviselőinél, akik érzik, hogy veszélyben az eddig számunkra oly kedvező helyzet, miszerint amatőr teljesítményre, ha nem is profi, de legalább félprofi juttatás járt nekik eddig. Tegyük azért szívünkbe a kezünket, emellett a nagy szegénység mellett azért rengeteg példát tudnánk felhozni a pazarlásra, amikor a szponzorok útján láthatatlan csatornákon mintegy kilencmilliárd beáramlik a sportba.

Az új parlament szavazza majd meg az adókedvezményt, de tegyen erőfeszítéseket arra is, hogy a társadalmi jótékonykodás címén ne folyjanak el fölösleges milliók.

Bálint Gy.

Petres–Handel duó Veszprémben?

Mint az már ismert, Handel Györgyöt a Rába ETO szabadlistára tette, ami a játékos és a klub között dúló lakásvita következménye volt. A magyar futball egyik vándormadarának számító győri csatár már a veszprémi edzéseit látogatja és dühöng, hogy az ETO a háttérben árulja. Két és fél millióért kiadná a Veszprémnek a Rába, de a vevő annak ellenére, hogy nagyon hajlik a vételre, szeretne ebből azért lefaragni.

Handel: Már együtt edzettem Veszprémben Petressel, ne tűnjék nagyképűségnek, de vele kitűnő kétszemélyes csatársort alkothatnánk Veszprémben.

Kérdés: mit szólna mindehhez a „veszprémi Maradona” Rugovics?... Bár Glázer Róbert vezető edző ebben a csatárbeszélésben minden bizonnyal váltana: áttérne a háromcsatáros játékra. De az sem kizárt, hogy az önbizalomhiányban szenvedő Handelnak a kispad jutna.

H. A. – B. Gy.

Köszöntjük

Elemér

nevű olvasóinkat

Egy régi magyar személynevből Vörösmarty a Zalán futása című hősköltményében és Jókai az Egy magyar nábob című regényében újította fel. Eredete azonban vitás. Némelyek szerint ősi magyar névből származik és összefügg a finneknél Ilmár nevű mondai hősével. Számításba jött még a szláv Velimir, Velimir név átvétele is, bár a régi magyar Ilmer névvaltozat ebből aligha vezethető le.

Az azonban vitathatatlan, hogy e nap estéjén Székelykénvén tüzet raktak az utcán, és átugrálják, hogy egészségesek legyenek, legyen végre szép idő. Kötve hinni, hogy ez utóbbit is kívánják ebben az évben... A Szerémségben termésjósló napnak tartották a mait. Ha derűs az idő, akkor jó termés lesz – foglalták szavakba a sokéves tapasztalatot.

Köszöntjük még az Antóniákat, Antonietákat, Ilmárokat, Nesztákat, Ossziánokat, Oszvaldokat és Románokat.

A Nap kél: 06.28 órákor
nyugszik: 17.26 órákor

A Hold kél: 07.23 órákor
nyugszik: 21.50 órákor

Frontátvonulások

Többször változik a felhőzet, futó záporok várhatók. A hegyekben egy-egy hózápor is lehet. Szerdán hosszabb időszakra kisüt a nap. A szél iránya és sebessége is többször változik, viharos széllesekre is számítani kell. Éjszaka 2, 7 fokig süllyed, napközben 9, 14 fokig emelkedik a hőmérséklet.

A komolyzene értékelt, szépségeit kívánja népszerűsíteni az évszázados hagyomány felújításával megalakult Richard Wagner Társaság. Erdősi Mária, a társaság elnöke elmondta: programjukban kulturális rendezvények, eszmecsere, hazai és külföldi produkciók megismertetése, értékelése, a Wagner-kultusz történetének feltárása, ápolása szerepel.

Eseménynaptár

20 évvel ezelőtt, 1960. február 28-án hunyt el Asbóth Oszkár a világhírű mérnök-feltaláló, a repülés nemzetközileg elismert úttörője. Az I. világháború idején kezdett foglalkozni az ún. „forgószárnyas” repülőgéppel, amely fel-emelkedését és mozgását a függőleges tengely körül forgó motor szolgáltatja. Ő találta fel az először, 1928. szeptember 9-én levegőbe emelkedett helikoptert, amely a kor szencziójaként nekirfutás nélkül, függőlegesen szállt fel. A göttingeni Aerodinamikai Intézet ezt jelentette róla:

„Ez a helikopter volt az első, amely pilótával nemcsak hogy függőlegesen felszállt, hanem huzamosabb ideig nagyobb magasságban, egy helyben stabilan lebegett is, és vízszintes irányban is tudott repülni.”

A feltaláló kb. kétszáz jelentős repülést végzett vele, a leghosszabb repülési idő 53 perc volt, a legnagyobb magasságú lebegés egy helyben 30 méter, a berepült távolság több mint 3 kilométer. Másik találmánya, az Asbóth-féle aggregátum (helikopter-csavarral) felszerelt hajó volt, melyet a sekély vizek hajózhatóvá tétele érdekében lehetett volna felhasználni.

Dr. Kováts Andor

Nincs román magyarázat

Mint ismeretes, a román oktatási minisztérium február 13-án a Rompress útján nyilatkozatot tett közzé. Az állásfoglalás fellép bizonyos Magyarországról Romániába juttatott magyar nyelvű könyvek és tankönyvek ellen, amelyeket a valóság meghamisításával vádol, és Románia területén nemkívánatosnak nyilvánít. A magyar Külügyminisztérium lépéseket tett az ügy tisztázására. A megkeresésre a román minisztérium illetékes vezetője nem tudott megnyugtató magyarázattal szolgálni.

Szokol Imre külügyminiszter-helyettes bekérette a budapesti román ügyvivőt, és nyomtatékosan kérte, hogy a román fél vonja vissza a minden jel szerint ismételt dezinformáción alapuló nyilatkozatát, s ennek nyomán a magyar nyelvű könyvek bevitelének korlátozására hozott adminisztratív intézkedést. Felhívta a figyelmet arra, hogy az intézkedés ellentétes a helsinki zárodokumentum elveivel, a bécsi megállapodás előírásaival. A korábbi időszak politikáját felldéz, kifejezetten magyarellenés, diszkriminatív intézkedés okkal kérdőjelezi meg a két nemzet megbékéléséről, a két ország viszonyának rendezéséről hangoztatott román nyilatkozatok öszinteségét. A külügyminiszter-helyettes nyomtatékosan kérte annak sürgős továbbítását, hogy a román kormány tegye lehetővé a magyarországi könyv- és más küldeményeknek az európai normákkal összhangban lévő, akadálytalan bejuttatását Romániába.

MALÉV privatizáció

Szerződést írt alá a CS First Boston Inc., valamint a Hungarian Finance and Trade Corporation képviselőivel kedden Udvari László közlekedési, hírközlési és építésügyi minisztériumi államtitkár, valamint Jahoda Lajos, a MALÉV vezérigazgatója. A szerződés alapján a First Boston a kormány és a MALÉV szaktanácsadójaként fog működni a MALÉV privatizációjának előkészítésében. A First Boston Groupot 14 befektető bank és tanácsadó szervezet közül meghívásos versenyben, az általuk készített dokumentumok és egyéb információk alapján választották ki.

Kockavetés csekély viharral

A tét nagysága körül megoszlottak a vélemények. Ez derült ki legalábbis a Baranya megyei Tanácson kedd reggelre összehívott megyei területi listára került tíz párt és a sajtó képviselői közötti beszélgetésekből. Tegnap sorsolták ugyanis, hogy melyik párt hanyadikként kerül fel a listára. Egy dologban viszont számos párt egy oldalon állt. Vagyis szerintük nem volna helyes, ha egyes pártok képviselői kis számokat húznának. Sorsolásról lévén szó, ezek persze csak hön áhított óhajok voltak.

Miután a tíz szám kis dobozokba, majd a dobozok a szerencsekerékbe kerültek, elhalkult a zsongás és megnőtt a feszültség. A kerék megforgatása után Hazafi József, a Baranya megyei Választási Bizottság képviselőjében, a kialakult erőviszonyok figyelembevételével, a következő sorrendben hívta ki a pártok képviselőit: MDF, MSZDP, FKGP, MSZP, FIDESZ, MSZMP, KDNP, HVK, SZDSZ, Agrárszövetség.

A kihúzott számok utáni reakció meglehetősen beszédes és változatos volt. Egyébként nemcsak új pártok debütáltak egy ilyen eseményen, hanem az MSZMP is, hisz az elmúlt 43 év alatt nem sokszor vehetett részt hasonló sorsolásokon.

A tíz szám hamar elfogyott és a pártok, emelkedő sorrendben, a következő számokat húzták maguknak: 1. HVK, 2. SZDSZ, 3. KDNP, 4. FIDESZ, 5. FKGP, 6. MSZP, 7. MDF, 8. Agrárszövetség, 9. MSZDP, 10. MSZMP.

A jegyzőkönyveket aláírták és ezzel vége is volt. A komor és kevésbé komor arckifejezésekből sok mindent le lehetett szűrni, de a lényegen ez már mit sem változtatott. Vagyis ez van, és ezt kell szeretni.

Óvári Zsolt

A Szabad Demokraták megütközéssel fogadják azokat a terveket, amelyek a március 15-i ünnep semlegesítésére és a tájékoztatás csorbítására irányulnak. Szabad március 15-ét kívánunk, ahol mindenki a maga módján ünnepelhet. Az irányzatokat a Fidesz-től a Demisz-ig egybemosó ünneplést éppoly természetellenesnek és félrevezetőnek tartanánk, mint azt, hogy a választásra készülő országban ne szólal-hassanak meg a képviselőjelöltek. Még nem érkezett el a közös ünneplések ideje: még itt vannak a szovjet csapatok; nem szabad a sajtó, a rádió, a televízió; még nem történt meg a rendszerváltás. A Szabad Demokraták ragaszkodnak a demokratikus ellenzék hagyományos, demokráciát követelő menetéhez. A szabad sajtó ünnepén különösen visszatetsző volna, ha az ország a televízióból nem szerzhette tudomást az elhangzó beszédekről.

Egyre többen leszünk...

Öt éve még a népességi mutatókkal foglalkozó szakemberek óvatossággal úgy vélték, hogy a Föld időzített demográfiai bombája lassan magától „hatástalanodik”. Egy február végén nyilvánosságra hozott ENSZ-jelentés szerint azonban a népességnövekedés nem lassul a várt ütemben.

A következő évszázad végére, a korábban becsült 10,2 milliárd ember helyett, a legújabb adatok szerint 11–14 milliárdra kell majd számolni. Ez az eltérés egyfelől azt jelenti, hogy a városok lehetetlen mértékben felduzzadnak, másrészt a vidéknek a korábban számítottól jóval több éllelmiszer-termelésére kell berendezkednie. A nő-

vekvő szegénység nyomán a szociális feszültségek növekedésétől, és a környezet állapotának további romlásától lehet tartani.

A XX. század utolsó évtizede – a kilencvenes évek – a történelemben minden eddignél nagyobb demográfiai robbanást hoz. A Föld ma 5,25 milliárdra becsült lakossága minden másodpercben 3 fővel(!) gyarapszik, ami naponta mintegy negyedmillió emelkedést jelent. Így az ezredfordulóra egy újabb Kína lakosságával élnek majd többen bolygónkon. A távolabbi előrejelzések még riasztóbbak. Eszerint a jövő század végére 27 milliárdnyian szorongunk majd a Földön.

Hiánycikk lett az NDK márka

Egyre több utazási irodában és bankfiókban olvasható a valutapénztáraknál az a tájékoztató, amely szerint az NDK márka elfogyott. Ezzel kapcsolatban Markovics Ferencné, az MNB osztályvezetője elmondta: január közepe óta, amikor napvilágot látott a német valutaunióról szóló elképzelés, ugrásszerűen megnőtt az NDK márka iránti igény. Sokan több tízezer forintos tételekben, spekulációs célból veszik a márkát. Míg az elmúlt év első két hónapjában 1 millió NDK márkát vett készpénzben és 4 milliót csekkben a lakosság, az idén januárban és februárban 14 millió márkát adtak el készpénzben és 17 milliót csekkben.

Elmondta: a Magyar Nemzeti Bank hetente szállítja a valuta-utánpótlást az árusítók helyeknek, de ha ez a felvásárlási láz sokáig folytatódik, akkor ellátási zavarra lehet számítani NDK márkából, s a turisták igényét sem tudják esélyes kielégíteni. Az MNB illetékesek szerint tévednek azok a magyar állampolgárok, akik azt gondolják, hogy a valutaunió létrejöttkor a külföldiek is kedvező feltételekkel válthatnák át NDK márkájukat nyugatnémet pénzre.

Révai Nagy Lexikona

az első két kötet ára: 917,- Ft/db

a 3-5. köteteké: 980,- Ft/db

A Babits Kiadó pótmegrendelést vesz fel a Révai Nagy Lexikona egész sorozatára, a beérkezés sorrendjében, korlátozott példányszámban.

Név: .....

Cím: .....

..... példányban
megrendelem

a Révai Nagy Lexikona kötetait az alábbi címen:

Babits Kiadó
7100 Szekszárd, Pf.: 237.

Megrendelése után a megjelenéssel és fizetéssel kapcsolatos kérdésekről részletes tájékoztatót, valamint befizetési csekket küldünk!

Részletfizetési kedvezmény!

*

Tisztelt Megrendelőnk!

Kiadónk továbbra is garantálja a Révai Nagy Lexikona hat év alatti megjelenését, s azt is, hogy indokolatlanul nem emeljük a kötetek árát. E nemzeti érték közkinccsé tétele során csak szolid üzleti nyereségre törekszünk.

Sajnos azonban nem tudjuk elhatárolni magunkat a papírárak és a nyomdai műveleti költségek évente egyre nagyobb mértékű emelkedésétől. Reálisan felmértük, hogy ez Önnek esztendőnként fokozódó megterhelést jelent.

Kiadónk vezetősége ezért úgy határozott, hogy felkínáljuk Önnek az általunk vállalható legnagyobb kockázatot!

Ön már most, előre, egy összegben megvásárolhatja a lexikonsorozat valamennyi hátralévő, 4-20. kötetét,

21 500,- Ft-os áron.

Ha az Önhöz már elküldött csekkek egyikét ezen összegre szólóan 1990. március 25-ig kitölti és a pénzt a szokásos módon befizeti, nem lesz tovább gondja a részletfizetésekre, kiadónk törzsvásárlójának számít ezután, és 1994 végéig automatikusan postázzuk Önnek a megjelenő lexikonköteteket.

Gondolja végig és mérje fel, hogy ez Önnek könnyebbé teszi, avagy terhet jelent.

Mi felajánljuk a lehetőséget.

Babits Kiadó

*

Tisztelt Leendő Megrendelőnk!

Ha a Révai Nagy Lexikonát hiába kereste eddig a könyvesboltokban, a könyvárusoknál, s szeretné megrendelni tőlünk a teljes hasonmás kiadást, és egy összegben az egészet kifizetni, kérjen egy csekken kiadónktól, s azon adjon fel címünkre

24 314,- Ft-ot

1990. március 25-ig.

Önnek sem lesz tovább gondja a részletfizetésekkel, s Önnek is automatikusan postázzuk a megjelenő lexikonköteteket 1994 végéig.

Gondolja meg!

Mi Önnek is felajánljuk a lehetőséget.

Babits Kiadó
7100 Szekszárd, Pf.: 237.

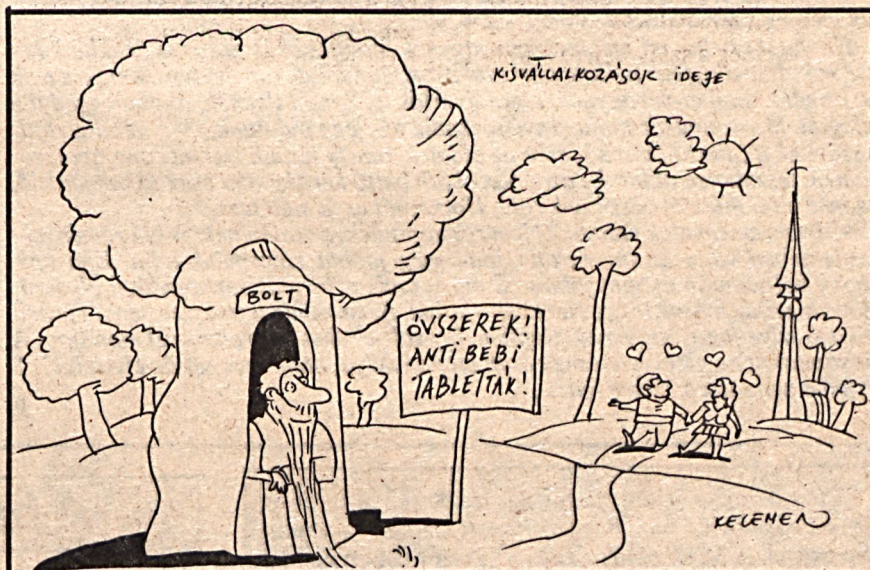
Hirdetését
telefonon is
feladhatja

Budapest	141-4655
Pécs (72)	41-580
Szekszárd (74)	16-277
Dombóvár (74)	66-779
Tolna (74)	40-476
Gerjen (75)	37-060

APRÓHIRDETÉS

Balatonhoz közel Holládi-hegyen 1680 négszögöl déli fekvésű szőlő, szántó, gyümölcsös pincével, felszereléssel eladó. Érdeklődni: Főnyed, Kossuth Lajos u. 33. Bekk Jenő.

Zöldség (reformkonyha zöldségei is), fűszer, virág, szárazvirág magokról díjtalan árjegyzéket küldök felbélyegzett boríték ellenében. Pék Ferencné 8885 Borsfa.

„Szakmunkástanulókért”
Kulturális Egyesület

Az Egyesület célja a tanórán kívüli nevelés új demokratikus formáinak megteremtése, a szakmunkástanulók művelődésének segítése.

Tisztelt Asszonyom, Uram!

Ha Ön olyan helyzetben van, hogy tud és akar is segítségünkre lenni kérem adjon lehetőséget arra, hogy terveinkről részletesen tájékoztathassuk.

Ügyintézőnk:

KAPOSI JÓZSEF
1062. Budapest, VI. ker.
Népköztársaság u. 63-65
Tel.: 06/1/427-556 vagy 1427-188

DÁTUM

Búcsú a formától

Holnaptól – ha minden igaz – a Tisztelt Olvasó új formában veheti kézbe a Dátumot. Alkalom ez arra, hogy elmondjuk, mennyire nem szerettük kezdetben a kisméretű oldalakat, s mennyire megkedveltük később. Bosszankodtunk és keservesen neveltünk azon, ami nem sikerült, amúgy szebbnek, jobbnak, hibátlanok re-méltunk, s másnap láttuk, hogy mégsem az lett. Így kényszerültek olvasóink rejtvényfejtésre, ha rádióműsort olvastak, vagy tévét szerettek volna nézni, így talál-ták meg egyszer a hirdetés címét – a végén.

Ha valaki tudja, mi igazán: nem vagyunk hibátlanok, s akkor is átsiklunk he-nye mondatokon, félrehallott, elírt szavakon, gondolatokon, ha bármennyire nem szeretnénk. Emberek vagyunk, tehát gyarlók is. S mint ilyenek, aligha egyedül e világon. Most, amikor majd kinyújtózkodik egy-egy oldalunk, még mindig rájár a szavunk a „tizenhatosra”, erre az oldalra, amely hitünk szerint rangjában so-ha nem lesz uolsó oldal. Ez azonban olyan belső kérdés, ami csak akkor jön elő, ha már mint múltrol beszélünk róla. Holnaptól ez is múlt lesz.

Milyen reményeink vannak? Nem rózsaszínűek, de talán nem is hiú remények: szellemében változatlant, tartalmában még jobbat szeretnénk adni. Epp úgy, ahogy holnapután megint jobbat. S most, amikor formától, nyomdától elköszö-nünk, hisszük, mások is így szerették – volna. Az azonban természetesen a Tisztelt Olvasó szíve joga, hogy megállapítsa, így volt-e? Beaumarchais azt mondja: „A kinyomtatott megleckéztetésnek csak ott van súlya, ahol nem tudják elviselni”. S ez néha nemcsak a cikke igaz...

#

fotó: Czako

Ami itt folyik...

Jakab Róbertné, az Országgyűlés alelnöke kedden Dél-Amerikába utazott. A politikus az érintett kormányok meghívásának eleget téve részt vesz Luis Lacalle uruguayi, Patricio Aylwin chilei és Fernando Collor de Mello brazil államfő beiktatási ünnepségein.

A hátrányos helyzetben élő szegényeken, a hajléktalanokon, a cigányokon kíván elsődlegesen segíteni Magyarországon megnyitott képviselete révén az Orvosok Világszövetsége. Ugyancsak támogatni akarja a kórházakat, segít a környezet védelmében. Ezekről az elképzelésekről tájékoztatták az újságírókat a szövetség keddi rendhagyó sajtóértekezletén, a Déli pályaudvar emeleti pénztár-csarnokában.

*

A müncheni IFO-Institút nyilatkozata szerint az elkövetkezendő hat hónapban kedvezően alakul majd az NSZK gazdasági helyzete. Az ipar, az építőipar és a kereskedelem kilátással egyaránt biztatóak. A vállalatok termelési mutatói is növekedőben vannak, szemben az elmúlt hónapok tévyszámával. Az építkezési vállalkozók üdvözlők a tervezett új munkahelyek realizálhatóságának tényét. Noha a ráfordítások költségei az utóbbi hetekben növekedtek, még mindig a megengedhető keretek között mozognak. (B. B.)

*

Február 27-én a Magyar Demokrata Fórum Bem téri székházában látogatást tett a dán Keresztény Néppárt országos titkára, Niels Andersen úr, a Konzervatív Néppárt parlamenti képviselője, Flemming Jensen, a Liberális Párt parlamenti titkára és sajtófőnöke, Pool Anker Olsen.

Mai lapunkat
Kis Pál István szerkesztette

Holnap
számunkban
olvashatják,

milyen
a hitelet
egy börtönben

– Bayer Béla –

A bűn szülőanyja

„Jól alszik az, aki nem érzi, milyen rosszul alszik.” (Publilius Syrus)

Egy Nemzeti Megbékélési és Elszámoltatási Bizottság létrehozásának igénye nem újkeletű dolog. Amikor az elmúlt esztendőben (egészen pontosan április 11-én) az MFP felhívással fordult az ellenzéki kerekasztalban részt vevő pártokhoz (azok vezetőihez) a nevezett bizottság 1989. április 29-re való életrehívásának tárgyában, elutasítást kapott. Az EKA 1982. május 2-án tartott tanácskozásán egyhangú döntéssel úgy határozott, hogy az MFP által szorgalmazott NMEB létesítését ez idő szerint célirányosnak nem tartva, a felhíváshoz az EKA keretében működő szervezetek csatlakozni nem kívánnak.

Ma, amikor a politikai életünk palettáját félszázal is több be-, illetve félig bejegyzett párt, egyesület tarkítja (szándékai szerint irányítani is óhajtáná?!), könnyű belátni, hogy milyen jelentőséggel bírt volna az április 11-i keltezésű felhívás elfogadása. „Immár nem lehetne viszályokról, ősi magyar átokról és hasonló, a helyzetet minden tekintetben nehezítő ellentétekről beszélni, a konszenzus már rég megszülethetett volna; és kizárólag egy, a megbékélés szellemében kialakult demokratikus, nagy magyar egységről beszélhetnénk” – tartja az Ellenzék, az MFP választási lapja, február 22-én megjelent számában. Hogy valóban így lenne-e?, ezt csak találgatni tudjuk, hisz valójában egy kívánt, de soha nem létező bizottságról van szó, de egy bizonyos: a pártok egymás elleni rivalizálásának eredménye, egy igazolható múlttal szembeni egység helyett, a „szinte mindenkinek mindent előről kell kezdenie” (Ellenzék, uo.) állapotát eredményezte.

„A tévlenség a bűn szülőanyja, mert az élet egyik legdrágább ajándékát az időt fecsérli el gondatlanul” tartották a régiek. E napokban pedig, amikor a cikluszárás árnyéka ül a T. Házon, és a honatyák zömén, a Számvevőszék elnöke reális kompromisszumként értékelné, ha a parlament elfogadná beszámolóját a volt MSZMP vagyonával történő elszámolás vitatott kérdéseiben, s egyben megbízná, hogy a népszavazás eredményének szellemében folytassa illetlen tevékenységét. Vajon mikor? Ideje lenne már a dolgok végére járni! Megakadályozni, hogy megfogadják újfent a tévlenség, a bűn szülőanyja! Ne feledjük: a körülmények nem formálják, hanem felfedik az embereket.

Pályakorszerűsítés miatt március 5-től május 26-ig Pusztaszabolcs és Sárbogárd között szünetel a vonatforgalom. A MAV tájékoztatása szerint ebben az időszakban az expressz, a gyors- és a távolsági személyvonatok mindkét irányban Pusztaszabolcs–Dunaújváros–Rétság útvonalon közlekednek. Az utasforgalmat Pusztaszabolcs és Sárbogárd között vonatpótló autóbusszokkal, míg Sárbogárd és Rétság között csatlakozó motorvonatokkal bonyolítják le. Az érintett vonatok menetrendjét a hivatalos menetrendhez kiadott 4. sz. pótlék tartalmazza. A MAV kéri az utazóközönség megértését és azt, hogy indulás előtt az állomásokon kérjenek részletes felvilágosítást.

Valutaárfolyam.

Érvényben: 1990. február 28-tól március 5-ig

Pénznem:	vétel	eladás
100 egység forintban		
angol font	10679,75	11340,35
ausztrál dollár	4831,40	5130,24
belga frank	179,79	190,91
dán korona	973,98	1034,22
finn márka	1592,36	1690,86
francia frank	1106,52	1174,96
görög drachma	39,71	42,17
holland forint	3325,99	3531,73
ír font	9951,32	10566,86
japán yen (1000)	425,48	451,80
kanadai dollár	5295,22	5622,76
kuvaiti dinár	21714,76	23057,94
norvég korona	972,51	1032,67
NSZK márka	3747,21	3978,99
olasz líra (1000)	50,62	53,76
osztrák schilling	532,04	564,94
portugál escudo	42,58	45,22
spanyol peseta	58,25	61,85
svájci frank	4245,97	4508,61
svéd korona	1034,56	1098,56
USA dollár	6332,02	6723,70
ECU (Közös Piac)	7660,32	8134,16

Kiadja a Dátum Rt. magánkiadásban. Főszerkesztő: Czako Sándor. Főszerkesztő-helyettes: dr. Tóttós Gábor (külpolitika). Olvasószerkesztő: Gacsályi József és Kis Pál István (belpolitika). Rovatvezetők: Bálint György (sport), Szávai Géza (kultúra), Takács Zsuzsa (szociálpolitika), Wágner Dezső (gazdaságpolitika). Külföldi tudósítók: Szalai Attila (Varsó), Zirkuli Péter (Párizs), dr. Vezényi Pál (Zürich), Vígh József (Toronto). Felelős kiadó: Bába Iván, a Babits Kiadó alelnöke. Szedés és tördelés: Babits Kiadó. Szerkesztőség és kiadóhivatal: 7100 Szekszárd, Bajcsy-Zsilinszky u. 7. Tel.: 74/16-277. Fax: 74/15-275. A budapesti iroda címe: 1023 Bp. Harcsa u. 2. Tel.: 11-52-744. Nyomja az Athenaeum Nyomda Budapest, VII. Lenin krt. 7. Felelős vezető: Szlávik András vezérigazgató. Terjeszti a Magyar Posta. Elfizethető bármelyik hírlapkiadó postahivatalnál, a kézbesítőnél, a posta hírlapüzleteiben és a Hírlapelfizetési és Lapellátási Irodánál (HELIR) 1900 Budapest, XIII. Lehel u. 10/A. közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a HELIR Postabank Rt. 219-98636, 021-02799 pénzforgalmi jelzőszámra. Elfizetési díj: egy hónapra 200 Ft, negyedévre 600 Ft, félre 1200 Ft, egy évre 2400 Ft. Indexszám: B/PNL/31/TO/1989. ISSN-szám: 0864-9170. Kéziratokat és fotókat nem őrizzük meg és nem küldünk vissza!